

АБДУРАҲМОН ал-ХОМИСИЙ

Кўнгли дурди

ШЕЪРЛАР

Ғафур Ғулом номидаги
Адабиёт ва санъат нашриёти
Тошкент — 1979

ББК 84. 6 Ег
Х—73

Тўпловчи
филология фанлари кандидати
Раъно Хўжаева

ОМОН МУХТОРОВ таржимаси

Абдурахмон ал-Хомисий

Кўнгил дарди: Шеърлар / [Омон Мухторов тарж.; Тўпл. Филол. фан. канд. Раъно Хўжаева].— Т.: Адабиёт ва санъат нашриёти, 1979.— 112 б.

Абдурахмон ал-Хомисий мисрлик шоир ва прозаик, драматург ва кинорежиссёр бўлиб, қатор асарларида урушни қоралаб, истибодни фож этган тараққийпарвар санъаткордир. Қўлингиздаги мажмуа ижодкорнинг турли йилларда ёзилган шеърларидан ташкил топган.

Абдурахмон ал-Хамисий. Стихи

ББК 84. 6 Ег
И

А $\frac{70404-}{M352(04)-79}$ 14—79—4703000000

Ғафур Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти,
1979 й., (Тарж.)

ВИЖДОН ОВОЗИ

ОРЗУ ҚУШИ

Олис масофани қолдириб ортда,
Осмоннинг танобин тортганча хомуш —
Келганди оч-наҳор, чанқоқ ҳолатда
Одамлар ёнига бечора у қуш.
Куйламоқчи эди келажак кунни,
Олиб келган эди қанотида бахт.
Аммо чарчатганди оғир йўл уни,
Келди-ю қулади ботқоққа карахт.
Уни танишмасди, одамлар учун
У бегона эди; тойганча ҳолдан
Ботқоқда ётарди ҳансираб, маҳзун,
Эзгу истаклари кўнглида қолган...

Уни қулатганди шамоллар ерга,
У парвозни истаб, чекканди озор.
Сўнг бор тўлдирай деб оламни сирга,
Мажруҳ қанот силтаб, сайради сўнг бор:
«Мен қушман,
Сизни деб ажралдим тўпдан,
Одамлар,
Мен сизга бахш этдим қанот.
Мендан хаёлингиз эркинлик топган,
Қалбингиз қулликдан қидирган нажот.
Не учун
 сиз мени
 оғир зулматга,
Ёвуз шамолларга қилдингиз дучор?
Мени булғаб лойга,
 қора кулфатга —
Сизнинг яшашингиз бўлмасми душвор?!»

И Н С О Н

Нима истар бу телба довул
Бўй бермаган мағрур инсондан?!
Қаддин букиб, қилмоқчими қул
Арқон ташлаб унга ҳар ёндан?!
Йўқ,
У қўрқмас қисматдан асти,
У ҳайқирса — силкинади ер.
Унинг бордир зулматга қасди,
Орзулари — қалбидаги шеър.
У ҳаётга бахш этган шеърин,
Шундандирки, унда йўқ қўрқув.
Эркин тутар кафтда ер шарин —
У гўёки бир пиёла сув.
Жони ҳалак — чайқалмасин, деб
Фақат сувдек заминда ҳаёт.
У ёнғинда қаноти куйиб,
Парвозлардан кечмаган бир зот.
Кўз ёшлари тонгдаги шабнам,
Ювар унинг дунёда гамин.
Офат деган қора шамшир ҳам —
Қирқа олмас инсон қадамин...

Нима истар бу телба довул
Бўй бермаган мағрур инсондан?!
Олдинга у босмасинми йўл,
Юз бурсинми қалбда исёндан?!
Йўқ,
Мен олов пуркаган вулқон,
Таслим бўлсин — мен эмас, душман.

Мен — яшай деб яралган бир жон,
Шундан йўлим дунёга тушган.
Ҳайиқмайман зулматли тундан,
Осмондаги юлдузлар — кўзим.
Юрагимда ёнган ёлқиндан
Ёритаман осмонни ўзим.
Қўлларимда юрагим — машъал,
Не бўлибди дунёда офат.
Қўрқитолмас мени ҳеч маҳал —
Дунёдаги ҳеч бир касофат...

Яна эшик қоқмоқда довул...
Енгиб мени, қилмоқчими қул?

ЭРК ҚАСИДАСИ

Эрка дедим:

— Сенга бирон дам

Сўнгани йўқ ишончим қонда.

Қўзларимдан беркиниб олам,

Ётганда ҳам ҳатто зиндонда...

Мени қучган темир панжара,

Аммо қалбим кенгликни танир.

Туйнукдан ҳам осмонга қараб,

Парчаланар жисмимда занжир.

Осмон! Осмон! Қушингман эркин!

Бағрингга торт менинг боримни.

Сенга қўшиқ йўллашим мумкин,

Чертиб ахир юрак торимни.

Ана, учдим. Учди қўшиқлар.

На лаззатдир парвоз деган гап —

Гарчи қанот остингда ётар

Аламзада саҳролар қақраб...

Эрк! Эркинлик! Уй бердинг — раҳмат,

Қўпроқ ҳис бер, қўшиқ бер аммо.

Сен ақидам дунёда фақат,

Сен ўзингсан мен билган худо...

Қишанларни парчалаб охир,

Ишонч ҳаққи, етишдим сенга.

Дардим қанча бўлмасин огир,
Жилмайганча келдим қаршинга.

Сен янгидан насиб этган дам,
Кенгайгандек бўлди осмоним.
Айтаманки, қонимга қасам,
Бундан сўнг ҳам ўзинг имоним.

Айтаманки, дунёда, ҳайҳот,
Кам оқмаган сени деб қонлар.
Тўқнаж келиб ўлим ва ҳаёт,
Остонагда қолган қурбонлар.

Айб сендами?! Ахир сен — қуёш,
Саховатинг ҳаддан зиёда.
Сен-ку, боқсанг, ҳатто ўлик тош
Жонланади кўҳна дунёда.

Сен бўлмасанг, шамоллар тиниб,
Тонг ҳам балки бўларди гумдон.
Олам ўзи кўздан беркиниб,
Бўлар эди поёнсиз зиндон.

Сен азалдан шундайсан — раҳмат,
Сендан ўнгга айланар тушлар.
Парчаланиб қафаслар абад,
Юксалишар осмонга қушлар.

Шунданки, сен аҳли золимлар
Манглайини кўзлаб учган ўқ.
Янграб туриб неча минг йиллар,
Адолатга йўл очган қўшиқ.

Чексиз дунё сенсиз кўзга тор,
Сен бор ерда туғилар кенглик.
Сен дунёда қаердаки бор,
У ерда бор — одамий тенглик.

Минг шукурким, менга армуғон
Бўлдинг менинг умримда алҳол.
Парчаланиб зиндонда зиндон,
Уча олдим кўкка қуш мисол.

Сендек мулким бўлгани сабаб,
Бўлдим кўкка талпинган одам.
На лаззатдир парвоз деган гап,
Гўзаллашди пойимда олам...

МОСКВА ҲАҚИДА ҚЎШИҚ

Тақдиримдек қўшиқларим гоҳ жўшқиндир, гоҳ маъюс,
Гоҳ тун сўзим, гоҳи кундуз, гоҳи кўклам, гоҳи куз.
Куйга тушди бахту ҳасрат, гоҳо умид, гоҳ армон,
Гоҳо эса, болаликда топилмаган парча нон...
Не иложким, ёшлик кўрмай, бошдан букдим бошимни,
Мусибатлар оқиздилар кўздан аччиқ ёшимни,
Сўнгра ҳаёт суриб кетди қайиғимни уммонга,
Мен йўлиқдим бир шиддатли уммондаги бўронга...

Ёшлигимни олқар аммо бугун жаранглаб созим,
Гарчи менинг ҳалқумимда бўғилмишдир овозим.
Гарчи ўша ёшлик пайти ўзни сезгандим бемор,
Гарчи оғир уқубатда тунлар ўтганди бедор,
Мен ҳар қалай, ўша пайтлар тонгга пешвоз юргандим,
Уша пайтдан бўлган эди тонгни симирмоқ дардим.
Уша фурсат ҳасратларим бамисоли бир вулқон,
Отилганди ўз кўксимни куйдирганча беомон.
Мен қуролга айлантириб юракдаги додимни,
Исён дея атагандим тутган эътиқодимни.
Азоблардан яратгандим жисмимда куч-матонат,
Энди менга ўйин эди уммондаги қиёмат.
Денгиз энди бўйсунганди менинг раёю ройимга,
Тоғдек улкан тўлқинлар ҳам тўкилганди пойимга,
Кўксим очиб зарбаларга, майли, дея, оқса қон,
Бош ургандим тўлқинлаэдек қояларга у замон.
Кўксимдаги торларимдан ясаб олиб янги тор,
Илк оташин куйларимни куйлагандим шиддаткор.
Танларканман шундай йўлни, оқиб бағримдан қонлар,
Ҳис этгандим, бу йўлда кўп фидо бўлган ўғлонлар...

Эй, Москва, тингла бугун, сен деб чертай торимни,
Тилга олай ўз халқимни, ўз қадим диёримни.
Ижозат бер, айтай сенга, юрагимда афғонлар,
Юрагимга кўмилгандир йўллардаги қурбонлар...

Янграр торим; мулким менинг — бугун ўзгача ихлос,
Куйлай, дейман, ёниб-ёниб, вужудимда эҳтирос.
Мен куйлайман, аммо куйчи бир мен эмас ягона,
Неча минглаб арабларнинг қалбидан бу тарона.
Ифриқия сабоси, ҳей, Москов томон, дейман. уч,
Ўлиб унинг манглайдан, қаттиқ-қаттиқ уни қуч.
Энг аввало меҳримизни унга айлагил изҳор,
Сен оламнинг умиди, деб, бўлгил қошида иқрор.
Салом етказ бу диёрнинг ёзи билан қишидан,
Бугунидан, эртасидан, минг йиллик кечмишидан.
Сўнгра, дегил, ўтган бизда кўпдан кўп оғир жанглар,
Шу боисдан, торимиз ҳам аксар мунгли жаранглар.
Аммо кураш давом этар, келсин деб юрт баҳори,
Бу диёрни аташ мумкин шаҳидларнинг диёри...

Эй, Москва, сени, ана, Порт-Санд ҳам куйлайди,
Бир соҳилмас, боғлар, йўллар, бинолар ҳам сўйлайди.
Қабрларда алвон гуллар майин тебратганча бош,
Изҳори дил қилишмоқда, шабнамлари қатра ёш.
Осмон билан осмондаги қушлар ҳам чир айланиб,
Энтикишар, сен тўғрида сўз айтишга шайланиб,
Далаларда шовуллаган олтин, қаҳрабо бугдой,
Сени куйлаб, салом йўллар далалардек ҳойна-ҳой.
Япроқлари зумрад пахта, умид каби оқ пахта,
Нима ҳақда куйлар эди, куйламаса сен ҳақда!
Айтаверсам, ёш юракдек жўшқин муаззам дарё
Қулоч отган олисларга, сени куйлаш муддао.
Уммон кезиб, ризқин терган балиқчилар-ку бугун
Уммон каби теран меҳрин сенга йўллайди бугун...

Мен қуёшни учратгану нурга чўмган кабиман,
Севинчларим шовқин солиб, тўкилмоқда қалбимдан.
Мен гўёки осмонларда қушдек ёзганман қанот,
Балки, оғир жанглардан сўнг, будир менга мукофот.
Юз қайталаб санчилганда юрак-бағримга ханжар,
Топташганда ер сингари кўкрагимни душманлар —
Гарчи сендан ҳаётимда топган бўлсам-да далла,
Рости, бундай мукофотни кутмагандим амалда.
Мен, саломим қабул эт, деб рўпарангга келган дам —
Она бўлиб, қўйдинг дарҳол мажруҳ қалбимга малҳам.
Аниқ гапки, дардларимга топгач бағрингда дармон,
Тезда қушдек қанот ёздим, нур смирдим бсармон.
Илк муҳаббат нашъасини тотган инсон сингари,
Сени таниб, тўкилдилар умримнинг занжирлари.
Ҳис этдимки, бир мен эмас, айланганча тегрангдан,
Бутун борлиқ нур ичаркан сенинг очиқ чеҳрангдан.
Ҳис этдимки, сен ёшликсан, баҳор сенда барқарор,
Ёшлик сенда бунёд бўлиб, сендан бошланган баҳор.
Ҳис этдимки, шеър аҳлига сен илҳомбахш сеҳрсан,
Куйламаслик мумкин эмас, сен юракда меҳрсан.
Ҳис этдимки, куйлаш сени аммо эмасдир осон,
Сен ўзинг бир қўшиқсанки, янграр сендан ер-осмон...

Мен қуёшни учратгану нурга чўмган кабиман,
Севинчларим шовқин солиб, тўкилмоқда қалбимдан.
Биринчи май — муборак кун, сенга келдим юзма-юз,
Тақдиримдек қўшиқларим бир жўшқиндир, бир маъюс.
Аммо менга бахтим энди кулган каби туюлди,
Бошимдан гул сепилди-ю, йўлларга нур қуйилди.
Ҳис этдимки, орзу-умид энди чиқар рўёбга,
Эркин қушлар парвоз этиб, тўш ургандай офтобга.
Ҳис этдимки, Биринчи май — бу бирдамлик байрами,
Бошлар узра жипслашган қўлларимиз қасами.
Ҳис этдимки, бу байрамда бутун борлиқ яшнаиди,

Бурутларни табиат ҳам бошдан суриб ташлайди.
Ҳис этдимки, сени эслаб Ифриқияда банди,
Узни эркин сезиб дейди: мен ҳам эркининг фарзанди.
Ҳис этдимки, сен ҳам бир пайт ўт кечгансан, ютиб қон,
Курашларсиз бўлмас ахир бундай бир дориломон.
Сен қилгандинг ёвузлардан устун келмоқни мақсад,
Курашларда олам сендан энди кутмоқда мадад..

Эй, Москва, ижозат бер, юрагимда афгонлар,
Айтай сенга, тилга кириб қалбимдаги қурбонлар —
Илк муҳаббат нашъасини тотган инсон сингари,
Сени таниб, тўкилдилар умримнинг занжирлари...

ЕЗИЛМАГАН ДОСТОН МУҚАДДИМАСИ

Тонг кумуш сўқмоқдан чирмашиб тоққа,
Тоғларни бўяди заррин бўёққа.
Қуёш найзалари ярақлаб шу он,
Булутлар сўкнииб, ёришди осмон.
Ёғдулар қирғоқдан ўтиб қирғоққа,
Ёғду симирганча, чайқалди уммон...
Менинг самолётим из солиб тикка,
Юксалди
Эртактлар диёри — кўкка.

Эй, осмон,
Оқ гуллар кўпирган, эй боғ,
Сен ҳаво макони,
Сенда нур тўлқин,
Тунларда роҳатбахш шамоллар мулкинг,
Сенда ўй-орзулар бўлулар қўноқ;
Қор-ёмғир,
Қуюнлар,
Бутун сел-тошқин —
Сенинг хизматингда, амрингга муштоқ.
Мен ерга қарайман, учганча кўкда,
Замин бамисоли тўшалган гилам.
Кўраман, тоғлару дарёлар бу дам
Гиламда жонланиб, қўрини тўккан.
Ажаб,
 чегаралар ерда йўқ экан,
Кўкдан ҳаммага тенг туюлар
Олам.
Она сайёрамиз юзар беозор,

Гўёки чехрасин тутиб шабнамга,
Боқсам,
Қамаштирар кўзни бир даста
Ёғду тўлқинланиб, жимирлаб пастда,
Сезаман — еримиз қандай бепоён,
Сезаман — еримиз қандай ҳусндор.
Менга туюларки, бутун бир жаҳон —
Ухшар келинчакка,
Барно санамга.

Айтинг,
Тонгдан гўзал дунёда не бор!
У менинг қалбимда, руҳимда кулар.
У туғилар экан,
Мен учун такрор
Туғилгандек бўлар умид-орзулар.
Улар туғилишин айлаб тасаввур,
Уларни ўрайман булут-йўргакка.
Бир ташвишга тушиб,
Бир бўлиб масрур,
Юксалиб юлдузли осмон-фалакка,
Заминни қучаман нигоҳим билан,
Заминни ўпаман;
Мен унга фарзанд..
Ана, ер-гиламда, хаёлимни банд —
Этиб, ипак дарё жонланар бирдан.
Булутлар оралаб қўлимни чўзиб,
Шуурсиз ҳолатда дарёга томон,
Мен унинг устидан чизиқлар чизиб,
Қулоч ташламоққа бермайман имкон.
Мен бўлиб оламда
Тўнғич ижодкор,
Ерни яратаман янгидан қайтиб:
Унда тоғлар тўкар ўзгача виқор,
Бўлар дарёларга жўшқинлик насиб,
Қайтадан саҳролар бўлиб бепоён,

Олам олам бўлар шу йўсин, фақат —
 Эртакни эслатиб у янги жаҳон,
 Жонланар яшнаган боғдек
 Мамлакат.

Учар самолётим ёзиб кенг қанот;
 Башар минг йил кечиб кумуш сўқмоқлар —
 Масофа кулфатин енгди одамзод,
 Вақтни бўйсундирди,
 Бахш этди ҳаёт
 Ёхув саҳроларга, яратди боғлар.
 Зулм йўқолдимми аммо оламда?
 Шармандалик бўлмиш
 Қуллик йўқолиб,
 Қомат тиклаганми инсон бу дамда,
 Эркисизликдан голиб,
 Ҳасратдан голиб.
 Тўқ ва бахтиёрми
 Бизнинг фарзандлар?
 Эй, ёғду!
 Баргларда ялтираб шабнам,
 Сен тонглар заминга қуйилган замон —
 Айтгил, тенг насибми
ҳаммага тонглар,
 Айтгил, ёришарми вайроналар ҳам?
 Ёки улар бўлиб беziё олам,
 Фақат қасрларми сендан нурафшон?
 Улашасанми, айт,
 Бирдек ҳарорат —
 Оқ,
қора демасдан, жумла инсонга?
 Эй, сиз шамоллар-чи,
 Айлайин деб маст —
 Майин эсар экан, бутун жаҳонга
 Хуш ҳид тараларми,
 Айтингиз ёки

Сиз тенг кўрмайсизми бутун дунёни?
Сиз-чи, шаффоф сувлар,
Сиздан баҳраманд —
Ҳамма тенг,
Ва ёки кимдир сарбаланд?
Эй, тонгда уфқдан сочилган олтин,
Эй, инсон бахти деб туғилувчи кун,
Сокин тун
 уммонда чайқалган тўлқин,
Тиниқ майсаларки,
 сочлардек узун,
Эй, сиз,
 сувга сочин ташлаган толлар,
Эй, сиз, ўтлоқлару
Нозик ниҳоллар,
Сиз кимларга ёрти,
Қимларга бутун?
Агар тенглик бўлса, айтинг, не сабаб,
Виждондан,
Инсофдан қочган золимлар —
Бу меники, дея
Кекириб яшаб,
Қолган шўрликларни ўпқонга ташлаб,
Яна бунинг барин қонун деб билар?
Инграр она замин
Ситам меваси —
Дардлар, кўзёшлардан,
Азалий нола
Унинг юрак-бағрин этган паркола,
Энди қайғу фақат унинг шеваси.
Отилган ҳасратли вулқонлар аро
Учар замин энди куйиб, телбаҳол.
Унинг юрагида жойланиб алҳол
Учмоқда инсон ҳам
 қисмати қаро.
Даҳшатдан очганча кўзларин катта,

Бағрида инсонмас, гүёки ҳасрат,
Она сайёрамиз —
Қидириб шафқат,
Бормоқда,
Асрни қолдириб орта.

Мени, самолётим, Гаваннага элт!
Оламнинг ёшлиги унда барқарор.
Унда истибдодга туриб бетма-бет,
Қасамёд қилмоқда яшашга
Баҳор,
Унда ситамлардан қадди бўлган дол
Инсон ҳақ-ҳурмати олиниб қасос,
Қуллик парчаланиб курашда алҳол,
Озодлик ҳукмрон бўлмоқда яққол —
Қаҳратон қиш ўтиб, келган каби ёз!
Яхши ўғилларинг, она сайёра,
У ерга ҳар ёқдан йўл олган бу кун,
Озодлик қуёши порлаб тобора,
Кишанлар тупроққа кўмилсин учун.
У ерда умиддан топмоқда мазмун
Ажиб гўзаллики, келажакка хос.

Эй, дунё еллари!
Қудратли эсинг,
Оппоқ самолётим йўл боссин йироқ —
Токи мен Гавана кўкида кезиб,
Эркин тупроғни ўпайин бу чоқ!

ҲАЁТ СЕВИНЧИ

Умрим давом этар.
Ажиб бир ёғду
Қалбимга қуйилган гўё лиммо-лим.
Қаён бормоқдаман,
Келади билгим,
Мени қизиқтирар ниҳоятда бу.
Келажак ҳаётим узоқ йилларга
Уланиб ётгандек йўллар сингари,
Олисда жонланиб тенгсиз бир пари —
Мени имляпти олис йўлларга.
Мен боғи эрамда, баҳор аёми
Булбулдек завқланиб, қилурман хониш.
Менга ўз бахтимдан насибдир ёниш,
Мен учун тақдирнинг буюк инъоми —
Ҳаёт оғушида ҳаётдан қониш.
Фақатки бир эмас, минг-минглаб олам
Гўёки айланиб менинг теграмда —
Бутун шодликлару дардлар шу дамда
Кўзгудек қалбимда бўлган каби жам.
Умр бақо қилса, ўйлайман бу кун,
Узоқ янгратаман умид—созимни.
Мен ёниб,
Ёқаман тунлар ўзимни,
Машъалдек йўлларни ёритмоқ учун.
Гуруллаган ўтнинг бир парчаси — мен!
Бу ўт аёвсиздир оламда гарчи,
У менинг кўнглимда қандайдир таскин,
У менинг ҳаётим мақсади, дарди.
Мен очгим келади ҳаётимда сир,
Сирларки, оламда азалдан пинҳон,

Сирларки, азалдан олгуликдек жон,
Бу дунё яралган фурсатдан буён —
Башарият яшар домига асир.
Мен илдам босаман,
Енайин ёнсам,
Куйиб адо бўлсам майлига, бироқ
Менга аён бўлиб дунё дам-бадам,
Кирмоқни истайман қадам-бақадам,
Келажак ҳаётнинг бағрига муштоқ.
Эй, шиддатим менинг! Ҳадсиз, поёнсиз
Интилишим менинг! Мен яшарман маст —
Қилиб ҳаётимни курашга пайваст,
Эзгу умидлардан қизиганча қон,
Муҳаббатдан, балки, ҳатто баёнсиз
Туйғулардан топиб умримда имкон.
Мен мисли япроқман,
Уйғониб тонгда,
Қуёш нурин ичган, юзида шабнам.
Арзийди дунёда яйраб яшасам,
Менинг бутун умрим тонг каби янграб,
Тонгдек бўлмоқ учун ичмоқда қасам.
Ёшлигим!
Мен сендан мамнунман ғоят,
Сен ниҳолдек униб, интилдинг нурга.
Қўшиғим учмоқда — қандай саодат —
Юксак самоларга сен билан бирга,
Сен бўлиб қолгим бор бутун умрга.

УРТОҚ ЛУЧО, ЗАФАР СЕНИКИ!

(Луис Қорваланга)

Қамоқда мияг йилга баробар
 ҳар кун.
Буни туймоқдасан учинчи қатла.
Мурод дарз солмоқдир
 — жаллодлар учун —
Бир кун
 коммунистнинг метин қалбига.
Тинглайман ноласин топталган юртнинг,
Қора қон тўкмоқда
 заҳарли ханжар.
Қорвалан бардоши,
Чили ҳасрати
Бир мазмун касб этган оҳангдек янграр.
Аёндир азалдан
 қуюнлар кезиб,
Истарлар тоғларга
 солмоқни ларза.
Аммо парчаланиб уларнинг ўзи,
Тўкилиб кетарлар
 маггур тоғларда!
Уқсинмагин, Чили!
Уткинчи тўфон.
Тезда унутилар даҳшатли тушлар.
Қўраман:
Юксакда, бошингда бу он —
Тонгдан хабар бериб,
 учмоқда қушлар;
Улар куйлашмоқда бахтиёр, масрур,
Ҳаёт, бахт бўлмас деб абадий сароб.
Уларга намоён —

Сепганича нур,
Булутлар ортидан сурунган офтоб.

* * *

Бизга кўпдан таниш:
Чўзиб панжасин,
Дунёда оқизган дарё-дарё қон —
Тишин ғижирлатиб,
 ютиб нафасин,
Қутуриб, ҳар ёққа ташланган
 ҳайвон.

У ютди комига қанча инсонни,
Ундан замин чекар
 бир умр нола.

Ундам тутун қоплаб еру осмонни.

Энди:

Вьетнам,
 Куба,
 Конго,
 Ангола.

Аммо пайти келиб,
Урнидан турди
Халқлар ёвузликни этгани инкор;
У ҳайвон чекиниб, инига кирди,
Кучли тўқнашувда
 бўлиб ярадор.
У ётар, ва лекин, жонсарақ ҳамон,
Энди эҳтимолки,
 истар интиқом.

У сенга душмандир,
 унутма,
 Инсон,

Сергак тур, янчгунча
Уни батамом.
Инсофга,

Виждонга берганича чап,
Хиёнат яшаркан ҳали оламда —
Мумкин

истаган кун

ханжар ярақлаб,
Индан ҳайвон чиқиб,
қилмоғи ҳамла...

* * *

Эй, қон!

Сен қаерда тўкилган бўлма —

Ливанми ё Чили —

Рангинг бир хилда.

Бирдай чинқиришиб, қулашар йўлда

Гўдаклар ўқлардан

Ливан,

Чилида.

Бир хил қўллар босар тепкини, аниқ,

Қотиллар ҳам бирдек —

Бу менга аён.

Сантьяго,

Байрутда бир хилда ёниб,

Бинолар ҳам бўлар бир хилда вайрон.

Аммо мен биладан —

Қон оққан ерда,

Вайрона устида умидлар унар.

Ботирлар ётишмас кўп пайт қабрда,

Боғларга қайтадан булбуллар қўнар.

* * *

Панжара ортидан осмонга қара,

Тун ўтиб, бўлган дам олам нурафшон —

Билгин, бу тоғ эмас,

одамлар мөҳри

Қарши турса ким —
Эркин ва қудратли тошқинга агар.
Тошқинни парчалаш, кишанлаш қийин,
Бир куни чайқалар ҳали тошқинлар;
Қонхўр жаллодларни,
Бамисоли хас
Суришар тошқинлар заминдан бебок.
Ёвузлар қисмати ўзгача бўлмас,
Улар шу йўсинда бўлурлар ҳалок...

ТОШКЕНТГА ИЗҲОРИ МУҲАББАТ

Тошкент шароб тўла жонон косами,
Мендаги хотира дафтарими ё?
Тошкент яшнаб турган бир гулдастами,
Қўк қучган саодат каптарими ё?
Йўқ,
Тошкент — Шарқ қизи. Гўзал ва мунис.
Менга алланечук унинг меҳри бор.
Мен ундан илтифот кутаман ва биз —
Шукрлар бўлсинким, учрашдик такрор.
Мен яна бош қўйдим унинг кўксига,
Муҳаббатдан яна эриди қалбим.
Уримни берганман диёр сўзига,
Аммо мен унга ҳам ўрганиб қолдим.
Кўчаларда кездик иккимиз шодон,
Рақсга тушдик биз, янграганда куй.
Чилдирма сасига тор келди осмон,
Бўлаётган каби ҳашаматли тўй.
Еҳув...
Хайрлашиш соати етди.
Мен жўнашим керак Мисрга қайтиб.
Мени ўртар экан муҳаббат ўти,
Тошкентга сўзимни қолайин айтиб:
Мен сени жонимдан севаман, Тошкент,
Тугал этмоқ қийин бу ишқни изҳор.
Не қилай, рашқдан қўрқаман-да мен,
Ахир ошиқларинг бесаноқ, бисёр...

И У Л

Дарё дарё бўлмасди, агар
Бошдан ўзни отмаса йўлга.
Шамол эмас — боғда шамоллар
Бўлишмаса елпиғич гулга.

Субҳидамнинг собит лашкари
Зулмат аро урмаганда бонг —
Туннинг тезда тугаб сафари,
Остонада кўринмасди тонг.

Д Е Н Г И З

Тўлқин сапчир ҳар дам қирғоққа,
Ювилмоқда қирғоқдаги қум.
Урмоқ истар ўз-ўзин тоққа,

Чекинмоққа аммо у маҳкум.
У чекинар денгизга томон,
Бош кўтариб қайтадан бироқ —
У гўёки телба бир карвон
Яна келар, кўзлагани — тоғ.
Ел туриб дер:
— Тентагим, тўлқин,
Ҳаётнинг бор шароит-шарти.
Сен денгизнинг фарзанди, лекин
Сенда йўқдир денгизнинг дарди.
Бош кўтарса бутун бир денгиз,
Парчалаши мумкиндир тоғни.
Сенда ғайрат бўлмасин чексиз,
Ювмоқдасан фақат қирғоқни.
Сен денгиздан айрилма, жоним,
Сапчийверма бўлиб бир ҳовуч.
Кўтарарсан чиндан суронни,
Сенга ўтса денгиздаги куч...

Б У Р О Н Г А

Бўрон,
Сенга ўзни топширдим,
Балоларга солдим жиссимни.
Неча бора ўтларга кирдим,
Офатларга ёздим иссимни.

Олов ичдим — чанқаган дамлар,
Очлик ўзи менга бўлди нон.
Эголмади бошимни ғамлар,
Букилмадим аммо ҳеч қачон.

Неки бўлса чидадим фақат,
Қора ерга ўзни отмадим.
Сенга қўйгач бир гал муҳаббат,
Номардларга сени сотмадим...

ВИЖДОН ОВОЗИ

Мен юракда ётган оромсиз бир ун,
Гоҳ уйқу бермайман келганида тун.
Ҳуркисин, кетсин, деб, ўчсин, деб бу сас —
Шовқин кўтаришлар беҳуда, абас.
Мен балки ўртарман юрагингизни,
Аммо эзгуликка ундайман сизни!

ОРЗУЛАР ДУНЁСИ

Мен яратдим ўзга бир дунё,
Сиз билган шу дунё ичида.
Орузлардан айладим бунёд —
Бу дунёни зулмат кечада...
Мен яратдим ўзга бир дунё,
Сиз билган шу дунё ичида.

Мен яратган бу дунё — бўстон,
У ғурбатлар, ҳасратларга тор.
Унда бордир қашшоқларга нон,
Унда яшар инсон бахтиёр.
Саргардонлик поезди унда
Олиб кетмас оққан ёққа бош.
Болажонлар аччиқ қуюнда
Ҳимоясиз тўкмагайлар ёш...

Мен яратдим ўзга бир дунё,
Сиз билган шу дунё ичида.
Бу дунёда топилмас риё,
Қон кўринмас тиғлар учиди.
Бу дунёда инсонга инсон
Меҳрин тутар, кўнгилда имон.

Мен яратдим ўзга бир дунё,
Сиз билган шу дунё ичида...

XX АСР ҚАРОҚЧИЛАРИ

Линкольн қотиллари
Инсон ҳуқуқидан
Бугун сотишмоқда қуруқ сафсата.
Аммо амалда-чи,
Кўп ўзга халқларга
Уларнинг дастидан
Кулфат тўқинган.

Уларнинг мақсади тўпламоқлик олтин,
Ер қаърига ҳатто
Солишган чангал.
Уларнинг ҳаёти — шайтонлар ҳаёти,
Найранг,
Босқинчилик,
Қонли жанг-жадал.

Кутинг сиз улардан,
Азиз биродарлар,
Қурол ва аслаҳа,
Заҳар ва фитна.
Доим пичоқлар шай,
Гарчи ётар қинда,
Қотиллик уларга
Биринчи ҳунар.

Муқаррар ўлимни
Кутинг сиз улардан,
Инсон ҳуқуқидан сўзлашса қачон.
Келиб, осиб сизни,

Қилишар ўқ-бўрон,
Юриб қароқчилар юрган йўллардан.
Озодлик тахтида
Бир кунлар тўкилган
Нгуаба қони тасдиқлар буни.
Америкага хос
Ҳуқуқнинг мазмуни —
Мен айтиб-айтмайин,
Дунёга равшан.

Олтин порласа бас
Уларнинг кафтида,
Куйса куймайдими ҳар қандай тупроқ.
Менимча,
Сен буни бошқалардан кўпроқ
Билгансан, онажон,
Қора Африка!

* * *

Линкольн қотиллари
Инсон ҳуқуқидан
Қизармай сўзлашар
Қабиҳ ёлгонни.
Мен сўрагим келар,
Бечора Ливанни
Улар топташганди қай ҳуқуқ билан?!

Эй, сен қонли ерда
Униб-ўсган дарахт!
Эй, сен матонатнинг йўлдоши қўшиқ!
Айтингиз,
Бостириб фалокатли қўшин,
Ливан не аҳволга
Тушганди бир вақт.

Сен айт,
Қадди каби юксалган обрўси —
Эй, Камол Жумблат,
Сўзлашдан маҳрум —
Айбсиз айбдор бўлган,
Ер қучмоққа маҳкум —
Инсонда бормикан ҳуқуқнинг ўзи?!
Ҳуқуқ бўлса агар,
Ҳаёт дарахтидан
Сени бир шох каби узиб қотиллар --
Синдириб, юлқишиб,
Қонинг тўкиб улар,
Қонга ботмас эди
Ливан вақтида.
Худди ўшанда ҳам
Бўлмагандек ҳеч гап,
Гўёки хиёнат бермагандек рўй —
Улар туришганди дунёга рўбарў,
Сайраб,
Безбетларча ҳуқуқдан жавраб.

* * *

Линкольн қотиллари
Инсон ҳуқуқидан
Сафсата сотишар бир хилда ҳамон.
Аммо тўкилмоқда
Родезияда қон,
Ирқчи ёвузларнинг
Қаттол ўқидан.

Қора танлиларга кун йўқ ёвузлардан,⁵
Тақдир шўрликларни
Солган бозорга.

Йўлдаги ҳар дарахт айланади дорга,
Ҳабашлардан кимдир
Эркдан сўзларкан.
Нью-Йоркнинг ўзида, Гарлемда ҳабашлар
Яшарлар геттода — мискин маконда.
Унда каламушлар
Барча хонадонда
Ночор гўдакларни рўй-рост ғажишар.

Линкольн қотиллари
Инсон ҳуқуқидан
Шунда ҳам сўзлашар, бузмай пинакни.
Гўё билмагандек ноҳақнию ҳақни,
Улар бўшашмайди, чўпчак тўқишдан

* * *

Сенда ҳам,
Эй, Лотин Америкаси —
Қонлари мисга бой, далалари чексиз,
Уфққа туташган, бамисоли денгиз,
Сенда ҳам йўқ эмас —
Қотил шарпаси.

У юзига тортган табассумдан ниқоб,
Сен-чи, алдансанг бас,
У келиб яқин —
Уқлар қарсиллайди гўёки чақин,
Қонлар оқар сенинг
Бағрингдан беҳисоб.

Аёллар нигоҳи,
Гўдаклар қалбида —
Мумкиндир акс этса ўшанда даҳшат.
Деҳқон кулбасига кириб келиб ваҳшат,

Жилпанглар эҳтимол
Ишчи олдида.

Ниқоб сидирилиб ўшанда эҳтимол,
Қулоғингни тешар
Қуроғлар саси.
Эй, сен,
Гўзал Лотин Америкаси!
Кўз очиб, тегрангга бундай назар сол!
Сенда кўрк,
Сенда бор минг бир ранг-жило,
Сен қомати адил,
Сочлари тим-қора,
Шахло кўзларидан юраклар минг пора —
Нозик бир санамга ўхшайсан илло.

Сенда денгизлар бор,
Улкан дарёлар бор,
Кенгликлар,
Тоғларнинг борлиги барҳақ.
Баридан муҳими —
Халқнинг ижодкор халқ,
Қуриш,
Яратишга қодир ижодкор.

Сен тонгни боладек
Кучли қўлларингда
Юксак ҳаволарга кўтарсанг арзир.
Тун ҳам эмас — сенда
бенаво, фақир,
Сенга меҳрим тушган —
Сенинг йўлларингда.

Аммо айт,
Қим сени тилка-пора қилди,

Ким солди қўлларинг бандига кишан?
Ким зиндонлар қурди,
Қайси номард душман —
Дастидан иқболинг тутдай тўкилди?

Аср қароқчиси —
Линкольн қотиллари —
Ахир шундай кўйга солганлар эмасми?!
Юзга ниқоб тутиш —
Уларнинг касби,
Амалда қонлидир — уларнинг йўллари...

МЕНИНГ ВАТАНИМ

ҚАСОСҚОР ВАЛЛАМАТ

Яқин, олисларда судралиб беҳол,
Бошимни қучганда қора зимистон —
Ажиб валламатни яратди хаёл,
Хаёлда яратдим қасоскор инсон.
Мен ёзим ўзимча унга шон-шараф,
Тасаввур қилдимки, у келган бир чоқ —
Бизга йўл очилиб истиқбол тараф,
Талқонга айланар йўлимизда тоғ.
Тасаввур қилдимки, у келган фурсат,
Тупроқда кўкариб умид ниҳоли —
Бизда пайдо бўлар инсоний қудрат,
Бизга кулиб боқар оламда толе.
Мен ўша валламат хаёли билан
Дадил йўлга тушдим, у менга ҳамроҳ.
У қалбим, ҳиссимга кўчиб хаёлдан,
Менинг шеъримда ҳам жонланди ногоҳ...

Шеърят, дейсизми! Бир пул қиммати
У агар эрк учун ёзмаса қанот.
Адолат қиличин, тиклаб қоматни,
Яланғоч тутмаса, кўрсатиб сабот,
Ўтли майдонларда елдирганча от...

Мен ўз ҳаётимда, келажак кунга
Истадим шеъримни машъалдек тутмоқ.
Ҳокимни улуғлаб, мадҳ ёзиб унга,
Ҳеч вақт туширмадим шеърятга доғ.
Тиланчи сингари бўйнимни қисиб,
Сарой қопқасини қоқмадим ҳеч вақт.

Омадли бўлишнинг режасин чизиб,
Бойлик орттиришни атамадим бахт.
Мен ўз шеърларимда, аксинча мудом
Айтдим ҳокимларда йўқ деб диёнат.
Фош этиб умримда зулмни тамом,
Шеъримда қаргалди доим хиёнат.
Умид ўғрилари, сўзлашиб ёлгон,
Қасамлар ичишиб, кўзларида хоб —
Халқ қалбин шафқатсиз топташган замон,
Мен улар юзидан юлқидим ниқоб.
Бошимда байроқдек тутган сўзимдан
Талвасага тушиб золимлар аксар —
Таъқиблар бошланди менинг изимдан,
Мен-чи, чекинмадим гўёки аскар...

Қалбимдек шеърларим қақроқ, лабташна,
Кутишар, бир ҳовуч илиқ ёмғирни.
Аммо тутқунликда — бўрилар, ана,
Қаргадек чўқишар қонли бағримни.
Йўқ, мени енголмас бу азоб-ситама,
Шеърларим — бағримда унган лолалар.
Уларда куйланар келажак олам,
Халқим юрагида ётган нолалар.
Мен дейман уларда, ўлмагин, халқим,
Умидлар бўлмасин йўлдаги сароб.
Эй, менинг диёрим, кучлироқ қалқи,
Лаънати золимлар берганда азоб.
Бутун ҳаёт гаштин золимлар суриб,
Бизга қолганда ҳам заминдаги хок —
Эй, халқим, диёрим, мағрурроқ туриб,
Бор бўлгин оламда, бўлмагин ҳалок...

Увада ичида, гариб, Мосуво
Гўдаклар ётганда совуқдан қақшаб —
Саройда итларнинг устига ҳатто
Юрарлар бир умр шоҳилар ташлаб.
Йигитлар тер тўкиб, рўзғори учун

Тополмаган кунда баъзан бурда нон —
Саройда боёнлар тунларки узун,
Базмлар ясашар, тузиб дастурхон.
Шундай бўлиб келган; шу бизнинг ҳаёт;
Бизнинг елкамизда турмушнинг тоши.
Адолат келгунча топилмас нажот,
Тўлиб-тўкилгунча халқнинг бардоши...

Ана, хабар берар учиб, айланиб,
Йўқчилик, машаққат элчиси шамол:
«Бир ботир келмоқда —
Бизни, эрк таниб,
Эркин яшашсин деб, пайғамбар мисол».
Ногоҳ бу хабардан кўтарилиб бош,
Қалблар худди ёнар бутун умрга.
Кўзларда севинчдан ярақлайди ёш,
Ёноққа сирпанар кўзлардан сурма...

Бу ўй-орзу эди. Оталар каби,
Ўғиллар бўлишди аммо мунтазир.
Гўдаклар беркинган совуқ кулбани
Ёритгандек бўлди умид барибир.
Ширин энтикишди шўрлик оналар.
Тутқунлар куйлашди ботир ҳақида;
Титраб зиндонларда бутун хоналар,
Куй оқди занжирлар шарақлашида.
Бенаволар кезиб ёҳув саҳрони,
Йўлга тикилдилар, тиккан каби жон.
Дейишди, келмоқда, бой бир дунёни
Қалбига жойлаган валлаMAT ўғлон.
Йўлга тикилишди фаллоҳлар бари,
Барча меҳнаткашлар тикилишди зор —
Дунёнинг ҳасрати кишан сингари
Бир кун тўкилар, деб қалбдан умидвор...
Йўқ, зулмат замонда учраб зарбага,
Ўй-орзу чекинди, ҳуркигандек туш.

Шаҳру қишлоқлардан уфқларгача
Совуқ сас таратиб, сайради бойқуш.
Яна қалб қон бўлди. Бу не дунёки,
Умид туғилганда, ажиб паҳлавон
Диёрим ер қучиб, унинг гўёки
Қайтиб гавдасига чирмашди илон...

Қуёшнинг изидан, тўзгандай пода
Булутлар қуюлиб, ёнганда шафақ —
Қуёш сўнгги қатла порлаб самода,
Ўзи ўз қонига бўлганида ғарқ —
Унга мотам тутиб, қолгандек ёлғиз,
Ғамгин судраламиз баъзан у ёққа.
Шунга ўхшаб кетар шаҳидларни биз
Топширган лаҳзалар она тупроққа...

Биз қалб шиддатидан замонма-замон —
Ҳисобига етар биргина тақдир —
Неча бор куйманиб, ўша қаҳрамон
Сиймосин қилганмиз хаёлда тасвир.
Айланиб қолганди афсонага у,
Лекин азиз эди нечундир бизга...
Дехқонлар атрофдан кўнгилда ғулув,
Тушиб келишарди баъзан денгизга;
Олишган дамларда тўлқин ва шамол,
Қисқариб ойдиндан ердаги соя —
Соҳилда ўтириб доно оқсоқол
Уларга сўйларди бундай ҳикоя:
«Билсангиз валлаMAT жўмард вафодор,
Булутлар бағридан чиққан каби у —
Келиб қошимизга бир эмас, кўп бор,
Бизнинг бошимизга ёғдирган ёғду.
Биз-чи сезмаганмиз, қушлар сайроғи
Балки акс эттирган унинг сасини,
Осмон чақмоқлардан тилинган чоғи,
Ерга у тарқатган ўз муждасини...»

Биз уни кутмоқни одат қилдик бас,
У бўлди қалбларда беркинган давлат.
У бизни дунёда қулликка эмас,
Жанглар, қасосларга айлайди даъват.
Йиқилганни суяб, қўяр оёққа,
Истар бўлмаслигини юракларда доғ.
У бизни чорлайди жипслашмоққа,
Қўлимизга тутиб жангларда байроқ...
Дейман: Эй, валламат, келасан қачон?
У дер: Ҳосил пишган жанговар замон ..

ҲИЖРАТ

Йўлга отлангандим, юрагимда ғам,
Кўзимда чақнарди чаманим менинг.
Менга талпинарди гўёки онам,
Мен ҳам талпинардим:— Ватаним менинг...
Мен бир бола эдим, чиндан ҳам мени
Гўё юлқишганди она бағридан.
Юрагим барг каби қалтирар эди,
Тақдирнинг бу совуқ тўзонларидан...

Мен қандай кетайин Мисрни ташлаб,
Ҳаётим бўстони Мисрдан йироқ?!
Дарахтлар чийиллар кўнглимни ғашлаб,
Асрий Нил тўлғанар, бағрида фироқ.
Утган шу соҳилда ҳаётим, ва у —
Фарзандларим бахти, отам тупроғи.
Кетишга Мисрдан кетмоқдаман-ку,
Юрак-юрагимда изтироб доғи.
Демак, энди менинг чаманим йўқдир,
Демак, менга энди қуёш сўнди, бас.
Қушлар ўз тилида бир сўзни ўқир:
Бундан сўнг бу Ватан — Ватанинг эмас...

Боғдаги ошиқлар суҳбати янглиғ,
Бу ерда эсарди ёқимли насим.
Ҳаво тоза эди мунаввар тонгдек,
Унинг ўзи эди дардларга ҳаким.
Тонглардан бу бўстон қуёшни шимиб,
Ҳаёт оғушига кирарди мамнун.
Бош узра юлдузли осмон силкиниб,
Кейин бошланарди фараҳли бир тун.

Тун...

Қабих энди тун. Қотиллар сўлим
Бўстонга киришди маҳв этмоққа.
Улар дарахтларнинг қотили бўлиб,
Улар ўт қўйишди бир бошдан боққа...

Дарахтлар мунғайиб айрилиқ дамда,
Най нола чекмоқда қайдадир нохуш.
Ва энг даҳшатлиси — менинг кемамда
Бойқуш сайраяпти. Ёвуз бир бойқуш.
Мен ҳам бир дарахтман. Аёвсиз тўзон
Ердан юлқиб мени, ингротиб мени —
Жисмимни тупроққа қориб беомон,
Қирқиб ташламоқда илдизларимни.
Эй, ватан соҳили! Алвидо энди,
Ёз ўтиб, бор экан қисматимда қиш.
Йиғлаб кўзларимда кўз ёш қуриди,
Бўғзимга тиқилган аччиқ хўрсиниш...

Эй, Ватан соҳили! Йиғлай олсайдим,
Кўнглим бўшармиди, ўтгандек булут.
Ҳаммоллар соҳилда юришар дайдиб,
Мен учун гўёки сақлашган сукут.
Эй, Ватан соҳили! Кўзларим қучар
Сенда йиғлаб қолган фарзандларимни.
Уларнинг дил дарди дилимга кўчар,
Аёвсиз қиймалар менинг бағримни...
Мана, йўлга тушди ҳижрат кемаси,
Мана, ғойиб бўлди кўздан ҳам соҳил.
Кўз ўнгимда қотган бор манзарани
Буюк тўлқинлар ҳам ювиши мушкул...

Алвидо, мен кетдим, Ватаним, сендан,
Энди кутар мени ўзга бир қирғоқ.
Сен мумкин юз бурсанг қачондир мендан,
Мен сендан ҳеч қачон кетмайман йироқ...

Алвидо, Ватаним,
Умидли олам,
Бир кун кулар балки иқболинг, Ватан.
Худди ўша куни — ўлганимда ҳам,
Руҳим қайтиб сени айлайди маскан...

ТОНГ ҚҰШИҒИ

Мен бир парча ер эмас,
Мени
Мумкин эмас худди ер каби
Омоч солиб, тилсанг кўксимни.
Мен азалдан ернинг соҳиби.

Мен бир ҳовуч буғдой ҳам эмас,
Тегирмонга тушишим қийин.
Дон сепишга менда бор ҳавас,
Суғоришга мойилман кейин.

Мен қуш эмас, айланиб фалак,
Ерга мени қулатолмас ўқ.
Қушларга эрк беришдан бўлак
Бу дунёда менинг дардим йўқ...

Қишлоқларни топтаб ёвузлар,
Шаҳарларга ёғдириб бало —
Оҳангларни бўғишди улар,
Мендан фақат қочишди аммо.

Мен, ҳайдаган тунни йўлида —
Чунки, ғолиб, мағрур бонг эдим.
Орзу бўлиб Нил соҳилида,
Қулиб турган оппоқ тонг эдим.

СУЛТОН ЛАШҚАРЛАРИ

Мен қочқинман, мени
султон малайлари

Таъқиб қилишмоқда изма-из.

Оёқлар шилиниб,

Қоқиниб йўлларда

Қочиб бормоқдаман

тунга юзма-юз.

Оғир нафас олиб, қочмоқдаман зўрға,
Тун менинг йўлимни тўсган бир ёндан.

Душманам фақат тун бўлсайди —

гўрға,

Улим келаётир орқа томондан.

Юрагим гупурлар чопганим сари,

Кўксимда зилзила беряпти рўй.

Мен биладан, бўғизлашган

султон лашкарлари

Минглаб одамларни бамисоли қўй.

Уларнинг ҳунари шундай разолат;

Мен ҳис этяпман,

қочолмасам агар,

Мени ўлдиришар; меники навбат...

Йўқ.

Мен қочолмадим.

Етиб келди лашкар.

«Марҳамат, тутинглар, ҳой, қаҳрамонлар,

Қурол-яроқсизман,

ёлғизман...»

Улар тутишмади.

Уқ узишди издан,

Вужудимдан оқди заминга қонлар.

Ўлдиришди мени.
Ўлдириб кетишди,
Ўлдириб кетишди қотиллар. Тамом.
Йўқ, йўқ, менинг қоним
Ўтказиб қишни —
Берди гиёҳ бўлиб оламга салом.
Мен баҳорда ундим қайтиб шу йўсин.
Мендек курашчилар ўлмайди ахир...
Эси паст қотиллар
Қаёқдан билишсин:
Мисрни ўлдириб бўлмайди ахир!

БАТАНДАН ЙИРОҚДА

Кимга не наф тегар кезган булутдан —
Ерга қуюлмаса шовуллаб ёмғир.
Судралиб шунчаки осмонни тутган
Булутга айланиш инсонга оғир.

Ватан, сендан мени қилдилар жудо,
Мен ҳам булутлардек кезаман осмон.
Кўз ёшим тиқилган бўғзимга, аммо
Судралиб юрибман, тўкилмоқ армон...

МЕНИНГ ВАТАНИМ

Олам — қурай деркан келажак ҳаёт,
Олам — қамчиларкан истиқболга от,
Менинг гўзал Мисрим,
Қабрлар очиб,
Тобутлар қидириб,

боқмай озорга —

Шўрлик жасадларни, кафанин ечиб,
Асрий мозорлардан судрар
бозорга.

Бозорда сотилар

Миср тарихи;

Ҳайкал,

тасвирларда

унинг таърифи.

Авлодлар пуллашиб аждодларини,
Тушмай қалбларига ҳаттоки бир дарз —
Безашар гўёки ҳаётларини,
Утмишдан шуҳратни олган каби қарз.
Олам...

Н И Д О

Мен табассум қилмоқдаман, уфқ бағри қон,
Бошим узра йиғилмоқда булутлар гарчи.
Кенгликларда қўзғаса ҳам шамол чанг-тўзон,
Тўзитса ҳам у теграмда бутун боғларни,
Сўнгра кучин кўрсатай деб келса ҳамки сел,
Сўнгра буткул хонавайрон бўлса ҳамки эл,
Мен табассум қилмоқдаман, табассум ҳануз —
Ўз шафқатсиз замонамга туриб юзма-юз.
Мен табассум қилмоқдаман, заҳарли ханда
Заҳарланган қонимдаги оташдан нишон.
Дейман, зулмат, сенга қийин бўлмоғим банда,
Юрагимни юлқисанг-да сўнсин деб исён.
Руҳим эркин. Хўрланишлар, ҳақоратларга
Қайсар кўйда униг ҳали чидаши маълум.
Суякларим эзганда ҳам аёвсиз зарба,
Менинг қонли лабларимда ўйнар табассум..

Қ А С А М

Мен сендан бир умр нафас олганман,
Сен, Ватан, кўксимни тўлдирган ҳаво.
Токи ўтгунимча бир кун оламдан,
Сендан топажакман дардимга даво.
Айтсам ибтидони, ўзинг, волида,
Мени яратгансан, улаб жонга жон.
Сендан, қопқаларин, кўзим олдида —
Очмишдир кундан кун бу сирли жаҳон.
Сендан ташлай олдим мозийга назар,
Тасаввур айладим эртанги кунни.
Сенда сўйладилар менга юлдузлар
Еру осмондаги бутун мазмунни.
Бағрингда юзлашиб асрий эҳромлар,
Тибба гўзаллиги мени этди лол.
Бошимда янгради минг-минглаб номлар,
Ўртаер денгизин этгандай ишғол.
Кечмиш маърифатни, она сайёрам
Сенинг нигоҳингда кўрсатди менга.
Машъал кўтаргандек туюлди олам,
Қулоқ тутганимда сенинг кўксингга.

Ватан, сен эмасми танитган ахир
Менга табиатнинг бўёқларини?
Менга сен эмасми ўргатган тақдир —
Одамий тақдирнинг сабоқларини?
Менга сен эмасми, тўлқинли денгиз,
Булутли осмонни намоиш этган?
Сен эмасми, Ватан, ўғлингга чексиз,
Олис уфқ сари йўлни кўрсатган?
Ахир сен эмасми, буғдой исини

Думоғимга урган фараҳли шамол?
Муаззам тоғларнинг гарон жисмини
Юрагимга юклаб, уйғотган хаёл?

Сен менинг заминим, осмоним менинг,
Наздимда ҳавосан, наздимдаги нон.
Ҳар бир хужайрамда сезаман сенинг
Бутун борлигингни бу кун, онажон...

Бошимда турмасанг, қаддимни ростлаб,
Бўлмасди умримнинг бирон қиммати.
Сингди сенинг менга хизматинг, рост гап,
Сингди меҳнаткашнинг менга хизмати...
Меҳнаткаш, дейману унга ҳар қачон —
Уйлайман, дунёда бахт эмас улфат.
У сенга сиғинар, аммо бу замон —
Кўргани хасталик, юпунлик, кулфат.
Қора кунлар кезар чангитиб дала,
Осмонни тўлдириб қора тутунга.
У фарёд кўтарар, аммо бу палла
На ер, на осмонда нажот бор унга...

Қасамёд қиламан,
Очлик дастида —
Бир ғунча сингари бўлганда бунёд,
Очилмасдан сўлган кўп норасида
Номидан мен бу кун қатъий қасамёд.
Қасамёд қиламан,
Куйдириб оташ,
Хасталик жисмини айлаган барбод—
Тупроққа қулаган минглаб жафокаш
Инсонлар номидан қатъий қасамёд.
Қасамёд қиламан,
Дунёда фириб,
Елгонга йўлиқиб кечирган ҳаёт,
Яшаб нодонликда, кун кўрган ғариб —

Инсонлар номидан қатъий қасамёд.
Иўлларда судралган тирик мурдалар,
Курашларда ўлган, аммо барҳаёт —
Инсонлар учун ҳам, қалбни бурдалаб,
Қасамёд қиламан қатъий қасамёд...

Минглаб юртдошларим ўтар бирма-бир
Менинг кўз ўнгимдан, очганча кўнгил.
Ватаним, бўларкан инсонга оғир,
Менинг қисматим ҳам бўлмайди енгил.
Жисмимда қолгунча сўнгги қатра қон,
Менда ором йўқдир...

Топмагунча ул —
Абулқодир деган қишлоқи деҳқон
Ўз бемор хасмининг дармониға пул.
Токи ўтмагунча деҳқон қўлиға
Ўзи етиштирган олтин буғдойлар,
Таширкан, ғов солиб унинг йўлиға,
Шакарқамиш билан пахтани бойлар,
Қасамёд қиламан,
Кўтариб исён,
Дейманки, йўқолсин ситам ва бедод.
Бу йўлда курашга—токи бор имкон,—
Қасамёд қиламан; қатъий қасамёд!

ҲА С Р А Т

Ҳабибим,
Бу юрак тундан, зулматдан,
Нурга ташналикдан бўлмишдир хаста.
Менга ҳаво керак,
Мен бир булбулман,
Қамалиб қолганман гўё қафасда.
Менинг кенгликларга ошно юрагим
Узоқ беморликдан чекмоқда азоб.
Дардимга шифо бер, бўл менга ҳаким,
Ҳабибим,
Кўкларга учайин шитоб.
Тутқунлик дасгидан адо бўлган жон —
Эркин бахт деб билар,
Парвозни—дармон.

* * *

Тинглайман волидам сасини худди,
У мени қолдириб, оламдан ўтди,
Ундан менда фақат хотира-хаёл.
Аммо болаликда бўлгандек мудом,
Менга таскин бериб ширин, хуш калом
Ҳамон қулоғимда янграйди яққол.
Шафқат-марҳамат қил!
Волидам руҳи—
Истайман, у каби бошимда посбон,
У каби умримда бўлса меҳрибон.
Мен ахир уйимдан, юртимдан йироқ
Тентираб юрибман, билганим фироқ,
Юракда ҳаётнинг алам-андуҳи.

* * *

Менинг ҳаётимга ўрмалаб кузлар.
Қалбим айланмоқда гўё қабрга.
Бир пайт бош устимда ёнган юлдузлар
Ушалган шишадек тўкилган ерга.
Қаерда волидам?
Қаерда отам?
Мендан азизларим кетишди наҳот?
Куз менинг боғимдан узмаган қадам,
Демакки, менда ҳам
Оз қолган ҳаёт.
Менмасми алаҳлаб, сўниб турган жон?
Хаёлан айланган саҳрода сарсон?

* * *

Мен бир чашма эдим,
Мовий осмонда
Кезган булут бўлдим, ёмғирли булут;
Ногоҳ қуёш тўқди нақ сийнамга ўт,
Тўкилдим заминга
У чанқоқ онда.
Мен томон одамлар келишди бисёр,
Мендан ташналикни қондириш мурод.
Улар сув олишди бағримдан кўп бор,
Аммо
Бағрим қолди барибир кушод,
Мен туғилган чашма қуриди гарчи,
Мен борман;
Шу балки ҳаётнинг шарти.

* * *

Ҳабибим,
Бу юрак тундан, зулматдан,

Нурга ташналикдан бўлмишдир хаста,
Менга ҳаво керак,
Мен бир булбулман,
Қамалиб қолганман гўё қафасда.
Менинг кенгликларга ошно юрагим
Узоқ беморликдан чекмоқда азоб.
Дардимга шифо бер, бўл менга ҳаким,
Ҳабибим,
Кўкларга учайин шитоб.
Тутқунлик дастидан адо бўлган жон—
Эркин бахт деб билар,
Парвозни — дармон.

СЕНА СОҲИЛИДА БАҲОР

Кезар Париж бўйлаб,
Атрин уфуриб —
Яшил либос кийган, кўкламми, санам,
Шаҳар,
Димоғига хуш ҳидлар кириб,
Ўз йўлин боғлардан боғларга буриб,
Бир севинч туймоқда
Қадам-бақадам.
Еллар суриб кетган кўчалар чангин,
Қуёшдан ярақлар кўчада ҳар тош.
Тўккандек гўёки юракнинг зангин,
Кўкда булутлар ҳам беғубор, рангин,
Энди ерга улар
Тўкишмайди ёш.
Бутун ҳаёт ўзи нозанин худди,
Борлиқда бир байрам
Баҳорий чоқда.
Қушдек енгиллашган инсон вужуди,
Тарқаб боғу роғнинг куздаги дуди,
Ёғду ўйнагандек ҳар бир япроқда.

...Сена соҳилида
Дағал, совуқ тош.
У сўйлар гўёки ҳижрондан менга.
Мен унга суялиб, кўтармасдан бош,
Шу кўркам баҳорда, кўзларимда ёш,
Қалбим йўллаганман олис Ватанга.

«Эй, сен шўрлик инсон!
Гурбатда фақат—
Ўзингга шафқат қил, ўзингга шафқат...»

* * *

Не дейди дарёга тўш урган шамол,
Менга қанот уриб, кетгач ёнимдан?
У ҳасрат сингари ўтиб жонимдан,
Воқиф бўлиб менинг ҳаяжонимдан,
Сувга айтмоқдами, дардимни алҳол?!
У балки, шунчаки, шўхлиги тутиб
Учиб айланаркан атрофда енгил,
Истагандир мендан сўрашни кўнгил,
Билгач ҳасратларим—юрагимда зил,
Кейин дарров бўлиб ҳафсаласи пир,
Мендан йироқлашиб, унутиб мени,
Гуллар, дарахтларнинг ёнидан ўтиб,
Қучганча дарёнинг соҳилларини,
Сувда чўмилгиси келиб қолгандир?!

«Эй, сен шўрлик инсон!
Гурбатда фақат—
Ўзингга шафқат қил, ўзингга шафқат...»

* * *

Мен кўриб турган дам юртимни тушлар,
Соҳилда тош қотиб баҳор айёми—
Нелар дейишмоқда гулларга қушлар,
Ҳар ёнга сочишиб эркин товушлар,
Не ҳақда уларнинг ширин каломи?!
Менга шу дам бўлди, ўртанаркан зор,
Оддий бир ҳақиқат бехосдан аён:
Гулларнинг,
Қушларнинг ўз Ватани бор,
Гулларнинг,
Қушларнинг Ватани—Баҳор.
Баҳор бахш этади уларга дармон.
Мен эса гул эмас,

Қуш ҳам эмасман,
Кузми, баҳор ёки, барибир менга,
Қалбим талпинади бирдай Ватанга,
У менга азиздир,
Мен ундан мастман...

Имонни берардим, ҳақмас, шайтонга —
Бир дамга буюрса Ватанни менга.
«Эй, сен шўрлик инсон!
Гурбатда фақат—
Ўзингга шафқат қил, ўзингга шафқат...»

Т У Ш Қ У Н Л И К

Синиб қолди эшкагим,
Қайиғим бўлди сарсон.
Уни истаган ёққа
Судраб кетмоқда бўрон.
Уммонда ўзим танҳо,
Зулмат тушиб теграмга —
Мени қўрқитмоқ истаб,
Сўзлар ажалдан менга.
Тўлқинлардан йўқ умид,
Қуёш турмас уйқудан.
Кўзга кўринмас соҳил,
Оламни босган туман...

МЕН РАД ЭТАМАН

Рад этаман...
Бугун вужудим билан,
Бугун зеҳним билан,
Бугун қалбим билан —
Рад этаман...

Қаршиликка айланмишдир менинг борлиғим.
Бу ҳиссиёт сел сингари замонлар оша,
Йўллардаги хору хасдан беланиб қонга,
Минг бор куйиб оловларда,
Улмасдан яшаб,
Етиб келган бу кунларга;
У юққан менга.
Унга энди писанд эмас оташ саратон,
Совуқ ёмғир ивитолмас, зулмат устидан—
У нурларин сепа олар гўёки машъал.
Унинг учун бир ўйиндир даҳшатли бўрон,
У вулқондек
Тўлқинланиб портлашга маҳтал.

Рад этаман —
Қақраб ётган ғариб тупроқни,
Дейман мағрур:
«Кўқаргил сен, гулга тўлгил сен!
Юзлашган дам, сенга қараб, истамайман мен—
Сенинг бундай хасталардек юзинг кўрмоқни!»
Рад этаман —
Ерни қучғач тунни, зулматни,
Дейман мағрур:
«Соҳир тонгдан йироқлаш, зулмат!

Чекингил, тун! Мард инсоннинг букилиб қадди,
Огир тошдек босилмасин қалбига кулфат!»
Рад этаман—
Итоатни, қаноатни ҳам,
Дейман мағрур:
«Она халқим, дадиллан, қўзғол!
Ииртқиичларга томоқ бўлар табакай олам,
Сен уларни бўғиб ташла,
Жағига мушт сол!»

Рад этаман...
Бутун вужудим билан,
Бутун зеҳним билан,
Бутун қалбим билан —
Рад этаман...

ҚҰНГИЛ ДАРДИ

Сизга, олис Ватандаги
яқин инсонлар,
Ел етказар товушимни,
сизни йўқлайман.
Учар сўзим озод қушдек
қучиб осмонлар,
Тақдир ўзи асрар уни
дайди ўқлардан.
Учар сўзим ортда қолиб
тунлар, қуюнлар,
Саҳролару уммонлардан
кечар бемалол.
Маржон-маржон юлдузлардан
олиб учқунлар,
Тилар совуқ самовотни
сўзим безавол.
Бу парвозга бера олмас
ўлимлар ҳалал,
Уни менинг қалбимдаги
интилиш асрар.
У Мисрни қучар охир...
Жонажон, гўзал
Ватанимда менинг эркин
товушим янграр...
Токи, менинг
саргардонлик экан қисматим,
Мендек дарвиш бир куйчини
кечирмоқ лозим —
Аксар менинг
нола чекмоқ бўлиб хислатим,

Юрагимдан титраб чиқса

менинг овозим.

Азизларим, ичга ютинг, етганча имкон,
Сиз ҳам бу кун ҳасратлару аччиқ кўзёшин:
Ахир менга тайёрлатган олдиндан султон,
Ёвуз султон малайлари кишан, қўрғошин.
Улар истар — кишанланса менда орзулар,
Мурғак шеърим ҳалокати — уларда мақсад...
Сиз кўнглимда, оҳ, нақадар етим
қайғулар.

Сиз-чи, мендан, азизларим,

олис беадад.

Кўнгил дарди...

У мен каби кезар саргардон,
Қонли қамчи зарбин туйиб, елкасин буккан.
Ғариб фаллоҳ кулбасида гоҳо кавшаб нон,
Гоҳ тентираб далаларда кўз ёши тўккан.
Кўнгил дарди...

У деҳқонлар жон чиққунча то
Манглайини боғлаб юрган қора бир тасма.
У бир гўдак, очлигидан бўлганча адо,
Қуриб қолган она кўксин тимдалар ташна.
У ғариблар эғнидаги тўкилган либос,
У ғариблар юрагини куйдирган бир дод.
Унда аммо қора кунга —
шўрлик қўйга хос,

Итоат бор;

судраган дам кундага жаллод.

Эй, сен менинг кўнгил дардим!

Эй, сен очофат!

Менда қанча умидларни айладинг хазон,
Томиримдан қатра-қатра симириганча қон,
Сендан қолди вужудимда устихон

фақат,

Судякларим нола чекар фақат

бедармон.

Эй, сен менинг кўнгил дардим!

Эй, сен очофат!

Мен дунёда турли-туман меҳмонхоналар,

Шаҳарлару

Бекатларни кўрдим бирма-бир;

Не уммонлар,

уммонларда навбатма-навбат

Не кемалар юзлашдилар,

айланиб тақдир,

Бари унут;

Сен-чи, чўкдинг қонимга баттар.

Қувғинлару қочишлар ҳам рўй берди кўп бор...

Аmmo билдим,

бу дунёда то тирикдир жон,

Миср қалбга тўккан оташ сўнмайди зинҳор,

Ҳамроҳ бўлар кўнгил дарди

менга ҳар қачон.

Эй, Ватаним!

Менинг меҳрим сенгадир чексиз,

Ҳар қадамда ўқлар учиб,

тикланса ҳам дор —

Мен ўғлингман,

ўз сўзимдан қайтмайман ҳаргиз,

Сени жондан севганимга

Бўлурман иқрор.

Менга бахту нажот берган,

Берган жаҳонни,

Дўст мамлакат оғушида

умид қалбда жо.

Биз иккимиз, она Ватан,

Енгдик ҳижронни,

Қолмасмиз-ку иккимиз ҳам

То абад танҳо...

СЕН МЕНИНГ МАЪБУДАМ

Ёғду бўлганимда, ранг-баранг ёғду,
Сени ёритмоққа ошиқар эдим.
Мен ўз борлигимда сўнгги бир қатим
Шуъла қолгунича ёқилардим

Тўкилардим сенинг оёқларингга.
Буни атар эдим шарафли тақдир.
О, Миср, шу бахтни ато эт менга,
Сен менинг сиғинган маъбудам ахир.

Мен тун бўлганимда, қилардим сурма
Шахло кўзларингга балки ўзимни.
Аллабоп куйларга мослаб сўзимни,
Эртақлар сўйлардим ўтириб бирга.

Куйлар, эртақлардан бўларди мурод
Мен учун ҳаётда лаззатли у дам —
Пойингга тўкилиб зўравонлик, дод,
Кўкка юксалардинг бир оз, маъбудам.

Чўкич бўлганимда, оғир кишанни
Синдириб, узардим оёқларингдан.
Шўрлик фаллоҳлар ҳам бахтга ишониб,
Унда тутишарди балки барингдан.

Унда гуллар балки бўлмасди сўлгин,
Қушлар сайроғига тўларди чаман.
Қалб қуёш нурига бўларди тўлгин,
О, менинг бечора маъбудам — Ватан.

Мен қурол бўлсайдим, ўқдонимни мен
Зафар ўқларига тўлдирад эдим.
Қаттол ғанимларни ўлдирад эдим,
Сен деб бағишлардим ўз жонимни мен.

Ҳар ўқ узилганда қисқариб умрим,
Ўзим ҳам бўлсам-да кундан-кун адо —
Мен кураш йўлида мағрур турардим,
Сенинг истиқболнинг бўлиб муддао.

РУБОИЙЛАР

Мен таниб ишқу муҳаббатни, кириб жонимга жон,
Бўлди бунёд кўзларим ўнгида соҳир бир жаҳон.
Мен топиб умримда бахт, билдимки, қайтиб мен учун
Ишқ-муҳаббатсиз қолиш дунёда ўлгандан ёмон.

* * *

Менга айтгил, нурли кўзларда нечун чақнайди ёш,
Ишқу бахт фаслида ҳам инсонга ҳасрат кўзу қош?
Шартмикин, қалқар булут ҳатто баҳор айёмида?
Йўқ илож шундан бўлак, зулмат аро порлар қуёни.

* * *

Ҳаёт йўлдир, бу йўлдан йўл босиб бормоқдамиз бизлар,
Бугун биз, эрта-индин йўлчидир бизнинг ўғил-қизлар.
Улар эслармикин бизни, агар биз йўлчи бўлган дам
Утиб елдек, уларга йўлда ҳеч қолдирмасак излар.

* * *

Кишанлашди менинг жисмимни, парвозимни золимлар,
Кишанлашди менинг ҳагтоки овозимни золимлар.
Кишанлаб ташлашолмас барибир, минг хил кишан бекор,
Менинг ўй-ҳисларимни, янграган созимни золимлар.

* * *

Фақат бир қур nasib этди кириш бағринга, эй боғим,
Аёндир менга, чиқсам бас, қийиндир қайта кирмоғим.

Бу боғдан чиқса ким, қайтиб киролмас ҳеч қачон унга,
Сенинг бағринга санчилган шу боис тиш ва тирноғим.

* * *

Бу олам мулкида оламни чин бунёд этар қўллар,
Кўнгил ҳаттоки вайрон бўлса гар, обод этар қўллар.
Улар хизматчидир аммо, буюрмоқ бизга боғлиқдир,
Гаҳе мамнун бўлиб, гоҳида биздан дод этар қўллар.

* * *

Телбалар ўтказса ўз ҳукмин қачон золим бўлиб,
Аҳли нодон кўксига урса қачон олим бўлиб —
Биз гуноҳқормиз, бўшатганмиз уларга йўлни кенг,
Бош букиб бир чеккада, тилсиз соқовдек жим бўлиб.

* * *

Борми олам мулкида ҳасратга дармон, эй табиб,
Жумла дардлар даф бўлур, бир кулса жонон, эй табиб.
Йўқ, менинг дардим бўлак, менда Ватанинг ҳасрати,
Не ажаб, дардим сени қолдирса ҳайрон, эй табиб.

* * *

Эй табиб, тунлар бўйи қутқу солар жонимга дард,
Мен Ватандан кетдимү келди менинг ёнимга дард.
Мен фақат жоним эмас, жондошларимдан айрилиб,
Чўзди гўё қўлларин бирдан гирибонимга дард.

* * *

Гарчи кўпдан, эй табиб, кўнглимга чўккан ғам Ватан,
Гарчи кўпдан кўзда ёш, киприкни ювган нам Ватан —

**Ҳис эгарман, мен Ватандан айрилиб кетган эмас,
Қайда бўлмай, айрилиб кетмайди мендан ҳам Ватан.**

*** * ***

**Мен келиб оламга, кўрдимки, шамоллар бор экан,
Йўлда ўйнаб ёғдулар, йўлларда ёмғир-қор экан.
Қоялар боқий бўлиб, мағрур тураркан, во-ажаб,
Бир нафас бизнинг умр, инсонга дунё тор экан.**

МУҲАББАТ

* * *

Сен қалбимни олдинг, сарвиноз,
Қалбим бұлди сендан нағмасоз.

Қалбим менинг тарк этди қишни,
Ҳаётимга кириб келди ёз.

Куйлар сени булбулми ё гул,
Бўстонида янграмоқда соз.

Мен ҳам тўлиб куйлардим, бироқ
Менда кўпдан маъюдир овоз.

Гилам эмас, йўлимда менинг —
Алам менга бу кун пойандоз.

Не бўлмасин, ўзинг меҳробим,
Муҳаббат деб ўқийман номоз.

СЕН ВА МЕН

Мен осмонман.

Сен моҳим.

Тор келгандек даргоҳим,

Бир порлагач, ногаҳон

Кетдинг бағримдан қаён?

Осмон чексиз бўлмасин,

Сенсиз қоларкан ҳазин.

Сени бағримдан нечун —

Юлқиди лаънати тун?

Пардадек тилиб уни,

Менинг бўм-бўш бағримни —

Дейман, ёрит, сепиб нур,

Қайта юксалиб масрур!

Мен бир боғман.

Гулларим

Қуришди, келиб хазон.

Хиёбону йўлларим

Буни айлашар баён.

Қуришди дарахтларим,

Улар ҳам тўкишди барг.

Еллар сени ахтариб,

Кезишмоқда жувонмарг.

Энди сайроқ қушлардан

Ғолиб келган уйқулар.

Одамларни тушлардан,

Уйғотишмчиди улар...

Сен менинг баҳор-бахтим,

Сенга қалбим интизор:

Ҳарорат этиб тақдим,

Дарахтларни, гулларни,
Қушлар, сарин елларни
Узинг тирилтир такрор!

Мен — саҳрода зарра қум,
Кутаман булутдан нам.
Сен — кўкда қатра шабнам,
Кўкда туришга маҳкум.
Сен тушолмайсан кўкдан,
Гўё киприкдаги ёш.
Олов тўккани тўккан
Менга осмондан қуёш.
Ишонаман аммо, мен,
Куйиб-битарман охир;
Ана шунда, менга сен
Томасан бўлиб ёмғир!

Мен — атиргул.
Ва лекин,
Қуриб қолган баргларим.
Бандимни аста-секин
Қорайтмоқда дардларим...
Сен тонглар шабнам бўлиб,
Ёхуд баҳорий ёмғир —
Менинг бошимга келиб,
Шивирлайсан менга сир.
Мен шу сирни такрорлаб,
Бағримда колмас армон.
Баргларим униб, ажаб,
Қайтиб кирар менга жон!

Мен ошиён, сен булбул!
Сен кетдинг,
Бўшаб қолдим.
Босиб мени тупроқ-кул,
Тўкилиб кетди қалбим.

Гиёҳларга шивирлаб
Еллар энди тонг-саҳар —
Сени эслар; рости гап,
Сувлар ҳам сен деб оқар.
Берсалар-да бу замон
Сенга гар олтин қафас —
Йўқ, деб қайтиб келсанг бас —
Кутмоқда, деб
Ошиён...

ТАРОНА

Эй, руҳим сирдоши,
Ҳис бер кўнглимга,
Еткизгин ҳаётнинг хушбўй атрини.
Эй, руҳим сирдоши,
Соз бер қўлимга,
Қўшиқ қилиб куйлай кўнгил дардини.

Яна оқшом чўкди.
Бедорлик яна
Менга ором бермас,
Қалбда ҳаяжон.
Дейман, юрагимдан оққан тарона
Балки, бўлармикин дардимга дармон.

Куйлайман:
Муҳаббат, виждонни тут пок,
Кўзларим тикилсин доим беғубор.
Муҳаббат, менга бер одамий идрок,
Тундан ҳар қадамга тушганда ҳам дор.
Узинг менга бир оз тараҳҳум этгил,
Менинг қалбимдаги тугёи наздида —
Мен гуноҳга қолиб, ҳавойи, енгил
Туюлса шаънингга айтган қасида...

Севгилим,
Сен ҳам эт қалбимни гулшан,
Ақлимни халос эт саҳву хатодан.
Асрагил жаҳолаг ҳамроҳи бўлган,
Фафлат деб аталган оғир балодан.

Юракда жойланган сендек гулшанни...

Севгилим,

Ишондим қалбдан умрбод —

Сен менинг бошимда фаришта мисол.

Ҳатто худо эмас,

Умримда мурад —

Сендан менга фақат буюрсин висол...

* * *

Учирдинг сен менинг шамимни.
Ишқимдан ёққандим мен уни.
У эди муҳаббат учқуни,
Учирдинг сен менинг шамимни.

Учирдинг сен менинг шамимни.
Дегандим, снгиб тун азобин —
Ёритсин у ишқнинг меҳробин.
Учирдинг сен менинг шамимни.

Учирдинг сен менинг шамимни.
Қоплади масжидим зимистон.
Меҳробим зулматда саргардон.
Учирдинг сен менинг шамимни.

Учирдинг сен менинг шамимни,
Бенафдир сифиниш, илтижо.
Мен сенга қилгандим не гуноҳ?
Учирдинг сен менинг шамимни.

Сўйлайин кимга мен ғамимни?
Ишқ эмас, печундир сен бу дам —
Узингни қатл этдинг, маликам?!
Сўйлайин кимга мен ғамимни?!

Учирдинг сен менинг шамимни.

СЕНДАН ОЛИСДА

Тунда бўрон туриб — бу нечук андуҳ —
Тушдик бир-бировдан иккимиз олис.
Энди еру кўкдан икки сарсон руҳ —
Чарх уриб бир-бирин излайди ёлғиз.

Кундан кунга эди яқинлик мурод,
Боқмасдан дунёда қисмат-қазога.
Бу насиб этмади; ўртага ҳаёт
Солди кундан кунга кўпроқ масофа.

Мен қайда бўлмайин, барибир, дилбар,
Жоним бамисоли жонингга пайваст.
Олис-олисдан ҳам нафасинг келар,
Муҳаббатдан мени айлагани маст.

Мен, дилбар, оламдан ўтганимда ҳам,
Оламдан ўтаман шундай умидвор:
Худди икки дунё бўлиб бир қадам,
Учрашиб қолармиз кўкларда такрор...

* * *

Сен куйсан. Бошимда янграган
Сирли куй. Орзулар бағрида.
Сен ўзинг мусаввир яратган
Тасвирсан хаёлим қаърида.

Сен нурсан. Йўлимни ёритган
Порлоқ нур. Қоронғи уммонда.
Сен мажруҳ кўнглимни яйратган
Умидсан гўёки бўронда.

Сен қушсан. Қалбимда сайраган —
Урмалаб қолганда унга қиш.
Тирикман сен қачон сайрасанг,
Улимдир бу куйдан айрилиш.

СЕНИНГ КҮЗЛАРИНГ

Мен тақдирга бўйин эгмай, қилганда исён,
Мен йўлим деб кураш йўлин, бахш этганда жон,
Мен бу йўлга сиғичганда гўёки имон --
Рўпарамда пайдо бўлди сенинг кўзларинг.

Мунис нигоҳ юрагимни тўлдирди ҳисга,
Солди менинг ҳаётимни қутлуғ бир изга;
Мурод йўқ, деб бу оламда ёнишдан ўзга —
Менга доим ҳамроҳ бўлди сенинг кўзларинг.

Шамдек ёниб тунлар бўйи, руҳимга қанот,
Ижодимга ўзинг бердинг чинакам ҳаёт.
Мен изланиб қийналганда не деб эътиқод —
Менинг учун оллоҳ бўлди сенинг кўзларинг.

СЕВГИ ДОСТОНИ

*(Бу асар 1969 йилда ёзилиб, шоирнинг рафиқаси
Фатин хотирасига бағишланган.)*

БИР ОҚШОМ

Оҳ, Фатин!
Айланиб чархи кажрафтор,
Ер узра кун ўтиб, қуйилганда шом,
Тун сизиб келганда қуюқ боғлардан —
Мен бўлиб қандайдир нотинч, беором,
Сени қаршилашга шайланиб такрор,
Сенинг хаёлингга ўзни боғлайман;
Атру гулоб сепиб, ўзимча, яна
Ясан-тусан қилиб, моҳтобим, бахтим!—
Мен сени кутаман;
Бу оқшом менга
Сени тақдир этар янгидан тақдим.

* * *

Оҳ, Фатин!
Босганда хонамни зулмат,
Аммо ўртар мени ёлғизлик баттар.
Ўзни ҳис этаман, саҳрода сармаст
Кезган мажнун каби тунларда аксар.

* * *

Тун
тубсиз, зим-зиё ўпқонга ўхшаш.
Маҳзун нола чекар
Тентираб шамол...
Қўзимдан ёш оқар
Сурма аралаш;
Мен бир йўлчиманки, омадим аниқ

Кетгану

Уммонда мен тушган қайиқ
Баногоҳ йўлиққан бўронга алҳол.
Мени муҳаббатим
Қолдирди етим.
Қалбимни қоплади баёнсиз ҳасрат.
Сен билан

қанчалар бахтиёр эдим,
Энди сендан қолди
хотира фақат.

Эсларсан,

Этаркан муҳаббатни ҳис —
Бир кунлар, ўзгариб оламда ҳаёт,
Гўёки янгидан туғилгандик биз,
Янгидан туғилиб

бутун коинот.

Турмуш кечиргандик гўёки тушда,
Борлиққа кирганди

гаройиб ранглар.

Иккимиз турган дам иссиқ оғушда,
Ер-кўкда янграрди

ажиб оҳанглар.

Биз чарх урар эдик,

еру осмон ҳам

Бирга урар эди гўё гирдибод.

Бизнинг измимизга бўйсуниб олам,
Бизнинг наздимизда

кулганди ҳаёт.

Муҳаббат достони, субҳи сабода
Сўйлатиб қўйганди

бўстонда қушни.

Муҳаббат гул эди,

Муҳаббат бода,

У бир тасвир эди — ёрқин қандайдир,

Сезан мўйқалами яратган тасвир...

Шундан сўнг, ўртага айрилиқ тушди.

Кеч қилмоқ, билсайдинг,
нақадар азоб.

Мен уни суймайман,
Ҳар гал мен уни—
Уфқдан нарига
Отаман шитоб.
Фақат тунда менга
Ширин туш ҳамроҳ.
Кундузлар кўрганим —
Тубанлик, ёлғон;
Кун тўзонли йўлдир,
Бир кулбадир гоҳ—
Қадам босай десанг, остонаси қон.
Ҳақиқат, эзгулик ўрнида қай вақт
Қонунга айланса жинойт агар —
Аниқки, ҳаётда унутилиб бахт,
Қотиллик,
ёвузлик авжига минар.

Уҳ, бу қора кунлар!
Қулаб вужуди —
Етар кўтарилиб ҳасратнинг дуди!

* * *

Билсайдинг, оҳ, Фатин,—
Умид тангриси!
У вужуд олдида бузилиб асаб —
Мени у вужуднинг қонли яраси
Қанчалик қийнару
қилар дарғазаб!
Ҳар кун янги тушган бир зиндон каби,
Мен тунни сўроқлаб,
Қочаман кундан.
Тунда мен, боладек,

Севиниб қалбим,
Хаёл саҳросида кезган мажнунман.

Мен ёқиб қалбимдан хотира шаъмин,
Хаёлкаш тикилиб
Хуркак шу нурга —
Сени эслайману сўнг, чўкиб дамим.
Ўрганиб йиғлайман,
Юрагим бурда.
Кел, жоним! Иситай бағримда сени,
Икков тун бўлайлик,
Булут,
Дада нур.
Икков тўлдирайлик яна хонани,
Бир дамга сезайлик ҳаловат-ҳузур.

* * *

Шохчалар яратиб киприклардан мен
Қалбдаги ёш билан
Сугордим уни.
Қара, гуллар унди.
Сўрайман сендан:
Олиб, менга пуфла
Гулнинг ҳидини!
Сўнг тўшак бошига қўй уни, токи
Орзуларим каби
Таратсин хуш ис.
Фариштам, тонггача у сўлса ёки
Тўкилса, инжима, илтимос, ҳаргиз!
Ўз ҳасрати билан
Минглаб гулларни
Суғора олади ёш тўкиб қалбим..
Оҳ, мен хуш кўрмадим ахир тунларни—
Бекордан бекорга; сўзлайман ундан

Севинганим учун бир бола каби;
Мамнунман мен тундан,
Тунда мажнунман...

* * *

Биз учун
Гўё тун—ибодатхона.
Қалин девор тушган муқаддас даргоҳ.
Меҳробда милтирар икки шам, ана,
Сен ва мен... иккимиз...
Куямиз танҳо.
Ёраб!
Сен хиёнат қилдингми, менми?
Лип этди-ю сўнди баногоҳ бир шам.
Ёраб!
Меҳробимда йўқотдим сени,
Ерда қулаб ётар соядек гавдам..
Мен сени чорладим,
Аммо бўшлиқда
Акс-садо берди овозим фақат.
Сен қайтиб ёнмадинг,
Чорлаган чоқда —
Наздимда сен бўлиб,
Ёнди муҳаббат.
У мени эркалаб келди ёнимга,
Соядек гавдамга қайтиб берди жон.
Уни босгим келди бағрим-жонимга,
Қалин девор тушди
аммо ногаҳон.

Мен қалин деворга
Урмоқдаман бош;
Сени қайта-қайта чорлаяпман зор.
Аммо фақат шамол — бермайми бардош,

Чўзиқ увлаяпти
Қайдадир ночор.

Наҳот, инсон умри
Гўёки шамол?
Ёмғир кўкдан ерга тушиб етган вақт —
Шу бир лаҳза ичра —
Топиб биз висол,
Англадик не ўзи
Турмуш деган бахт.
Бутун ҳаёт эди — ўша бир лаҳза!
Биз учиб,
Таққанча орзудан қанот,
Юксакдан тоғларга,
Оппоқ қорларга,
Кенгликларга қараб,
Туйгандик ҳаёт. .
Мен у пайт эмасдим мажруҳ, асабий,
Оламдан олардим
Фақат эҳтирос.
Сен-чи, сен қучардинг,
Чақалоқ каби,
Булутга йўргаклаб қуёшни рўй-роғ.

Бир лаҳза —
Осмонда чақнаган чақмоқ!
Аммо у бўлмади биз учун оний.
Биз тинглаб боғларда қушлардан сайроқ,
Танидик
Уммондек
 теран дунёни...

Оҳ, сен йўқ ёнимда.
Мен бир қушман тоқ,
Қалбимда ўқ теккан
Жуфтимнинг қони!

Сенга ёқар эди — рангин бир олам,
Сенинг мулкинг эди —
Телба ҳаяжон.
Сенинг кўзларингга айланиб, мен ҳам
Кўп пайт тикилардим
Оламга ҳайрон.
Ранглар сўнгани йўқ сен билан бирга,
Улар жимирашар атрофда ҳамон.
Бугун ҳам сен бўлиб, ҳар бир тасвирга
Тикилмоқ истайман оламда ҳайрон.

* * *

Ранглар сўнгани йўқ,
Жимирашар замин,
Музининг ўз ранги бор,
Рангиндир олмос.
Қуёш ҳам рангиндир, кўз ёш ҳам рангин,
Рангиндир қалбларда ҳатто эҳтирос.

* * *

Ранглар сўнгани йўқ,
Улар йўл олган —
Сел бўлиб, фиръавнлар майдони томон;
Қуёш алланечук осмонда толган,
Хира нурга чўмган қадимий майдон.
Аммо бу фурсат у чайқалиб қолган,
Қасос, деб чайқалган улкан оломон.
Жонга тегди ахир ҳаётда, зотан,
Тундаги ваҳшийлик, кундуз оққан қон.

Бойлик.
Ҳаёт гўё унинг қўлида,

Гўёки пода.
Биз қўшиқ куйлардик қушлар тилида,
Истардик фарқ бўлса қўшиққа боғлар.
Биз кашф этган эдик: инсон дилида
Бахтиёр дамларда юксалар
тоғлар.

Сен балки эсларсан,
Келганида тун,
Ногоҳ қораярди у мовий осмон.
Оғир булутларга тикилиб, маҳзун,
Қайғуга чўмардик биз ҳам ногаҳон.
Шундай бир дамларда, тушгандек ерга,
Сезардик оламда
Недир кори ҳол.
Сўнг эса, булутлар ўхшаб боғларга,
Яна самовотга
Учарди хаёл.

Сен балки эсларсан,
Кўкдаги карвон
Чодирларин йиғиб, шамол гоҳи дам
Уларни отарди аллатомонга.
Ёришиб қоларди замин ҳам, кўк ҳам;
Аммо шундай пайтда бўларди осмон —
Соҳибни тарк этган гўёки хона.

Булутлар карвондир; бажариб хизмат,
Беқўним кезишар улар барибир.
Кетмоқ —
Улар учун аламли қисмат,
Қолмоқ —
Бизлар учун аламли тақдир.

Сен ҳам булутмидинг,
Соҳибжамолим!

Бошимда тўхтагач маълум бир замон —
Наҳотки, сени ҳам қисмат шамоли
Отди олисларга гўёки карвон?!
Мен-чи,
Мен қуладим, айрилиқ номи,
Зулматга чулғанган
Қора бир жарга.
Ана, жарда энди ётибман ғариб...
Оҳ, айт, қаердасан, умрим инъоми,
Нега сен бир ўзинг
Чиқдинг сафарга?!

Бўм-бўш хона янглиғ бутун ер шари.

* * *

Энди мен ёлғизман.
Оламда ёлғиз!
Нега бошдан бизга буюрди висол?
Қирғоқларни ўпган
Тўлқинлар мисол —
Нега ташна боқдик бир-бирова биз?
Нега уфқларда кўриб истиқбол,
Боладек севиндик у пайт иккимиз?
Нега биз чарх уриб ўйнадик-кулдик,
Уладик аввалдан кечани кунга,
Келажак кунларга ошифта бўлдик,
Янгроқ оҳанглари симирдик,
Тўлдик,
Тўлдиргимиз келди оламини унга?
Сен кетдинг булутдек.
Йўқ, сен самода
Қайтиб кўринмадинг. Арши аълода...
Йўқ, сен булут эмас.
У — телба карвон.

Сенинг қиёсингни менга ҳеч қачон —
Топиб бера олмас
Ҳеч ким дунёда.
Ана, рўпарамда

янгидан порлар —

Менга жон бағишлаб кўзларинг қайта.
Юзимга босилар ҳарир рўмоллар,
Сен қўл силкиясан.

Интиқ ҳолатда

Қалбинг, эҳтимолки, қалбимни чорлар.

Яна тўкилганча қалбимдан доғлар,
Қайта янграй бошлар тиниб қолган соз.
Бу менинг ўзимман;
Таниш бармоқлар
Төкканда, таралар жисмимдан овоз.

Муҳаббат бўлганди қалбдаги дoston;
Шундандир бир умр, мен кўрган тушлар —
Осмонда чарх урган

гўёки қушлар --

Бошимда кезишар, айланиб осмон.

Мана, кўп бор сенинг

нигоҳинг тушган

Уйдаги ойнадан сени изладим.

Ногоҳ унда порлаб сенинг кўзларинг,
Маъсум чеҳранг мени

уйғотди тушдан.

Бу ойна тонглarda дўсту қадрдон

Бир инсон сингари кутарди

сени.

Бағрида авайлаб тутарди сени,

Худди севинарди,

сен кулган замон.

* * *

...Ойна бекор қолиб сенинг хонангда,
Рангу рўйи ўчди унинг йилма-йил.

Ойна бекор қолиб сенинг хонангда,
Бўлди ерга тушиб, бир куни чил-чил.

Инсондек, ҳасратдан буюмларнинг ҳам —
Дейман, тушаркан-да бағрига ларза.

Синиқ шишалардан — ҳувиллаб олам,
Менда қолгани йўқ бўлак ҳеч нарса.

Д И Л Б А Р И М

Болдан-да шириндир
Сенинг гуфторинг,
Нафасинг гулларнинг
ҳидидан хушбўй.

Енгил ва мулойим
Сенинг рафторинг,
Оҳулар учгани сингари хушрўй.
Сен бўлсанг қайладир,
У ерга олам
Баҳорни гўёки йўллар жилмайиб.
Товланар, шундандир, кокилларинг ҳам
Капалак қаноти сингари майин.

* * *

Сенинг лабларингда
Анор шарбати,
Сенинг қоматингга — сарвда ҳасад.
Сен — ёмғирдан кейин кун кулган пайти —

Нозик бир гул бўлиб
Кўтаргансан қад.

* * *

Сен — ёмғирдан кейин кулган камалак,
Кўзни қамаштирар
Сендаги ранглар.
Сен бўлиб гоҳида тонг деган

малак,

Гоҳи шом, бу мен, деб
Қўзғайди жанглар.
Сенинг сўзинг каби
Суҳбатинг оташ,
Мен тинглаб сендаги маъсум овозни —
Эслайман. севинчу куюнч аралаш
Оҳанглар таратган сеҳргар созни.

* * *

Сен — Ватаним менинг!
Кўзларинг худди
Мени бунёд этиб, танитган жаҳон.
Мени ёқмасин, деб балолар ўти,
Киприкларинг бўлган теграмда посбон.
Менинг кўзларимдан
Оққанида ёш,
Нафасинг қуритган юзимда ёшни.
Лабларингдан қўниб лабимга қуёш,
Улар юрагимга солган

қуёшни.

Йўқ, мен у қуёшни ичмадим қониб,
Ҳамонки эслайман, аммо ўшанда —
Иссиқ бўсалардан юзимиз ёниб,
Қоришиб кетарди кўз ёш ва ханда.

Мени

Сенинг руҳинг этганида тарк,

Яна кулбамда мен

Қолганда якка —

Юрагим қалтираб

Бамисоли барг,

Юксалар фарёдим

Осмон-фалакка.

Сен кетиб, мен қолдим,

Аmmo менга ҳам —

Бўлди ўлим ҳукми ўқилган янглиг.

Уша пайтдан буён

Менинг бошим ҳам,

Бўйнимда турибди азалий бир тиг.

Мен — қўлларим чўзиқ,

Мурдадек рангпар,

Ортимда қолдириб қашшоқ йилларни,

Қолдириб кўз ёшлар,

Мискин шаҳарлар,

Ғариб кўчаларни,

Вайрон йўлларни —

Ана, кетмоқдаман сен томон, дилбар.

Озгина бардош қил;

озгина бардош;

Сен кетиб, мен қолган

Бизнинг хонадон —

Ҳали тўкилмаган қанчалаб кўз ёш,

Ҳасратларга ахир

Бўлмоқчи макон.

Мана, оқшомлари сен ёққан чироқ,

Сени эсга солар, қолдириб доғда.

Мана, сочларингни соғинган тароқ,

Сени кутган каби

Турар бир ёқда.

Мана, сен белингни тангиган камар,
Осиғлиқ турибди унинг ёнида.
Ҳали менга сени кўп бор
эслатар —

Атир шишаси ҳам
Етоқхонада.

* * *

Мени худди сўйди шафқатсиз тақдир,
Ана, тарк этмоқда
Жисмимни жоним.
Бўғзимга тиқилган аччиқ ва тахир —
Юрак-юрагимдан қуюлган қоним!

О Р З У Л А Р

Эй, инсон юраги,
Инсон юраги!
Ғаройиб бир мулксан,
Муштдек бўлсанг ҳам —
Сенда акс этади
Олам сурати,
Сенда жойланади
Бепоён олам.

* * *

Бизнинг орзуларга,
Номард нигоҳлар
Тушмасин, деб ёпдик
Қопқаларни биз.
Орзулардан ёндик,
Эркин саболар —
Инқилоб олдидан

Эсгандай нафис.
Бир олам тикладик;
Шўрлик қулларни —
Хоки туроб этмас
У ерда султон.
Жаллодлар у ерда
Боғлаб қўлларни,
Эрк деган одамни
Қилолмас қурбон.
Биз ўша оламда кечирдик ҳаёт,
Гўё парда тортиб манфур замонга.
Ва бизнинг кемамиз —
Манзиллар мурод,
Уфқларни кўзлаб, тушиди уммонга.

* * *

Орзулар ўлмайди.
Улар афтидан
Ешлик, муҳаббатга
 аш бўлган чирой...
Бир йили, эсларсан,
Деҳқон кафтида
Иккимиз кўргандик
 бир ҳовуч бугдой.
Олтин бугдой тутган
 меҳнаткаш қўллар —
Тарс-тарс ёриқ эли...
Мажруҳ... бечора.
Деҳқон кечган йўллар — энг оғир йўллар,
Ўзи қорайгандек,
Бахти ҳам қора..

Орзулар ўлмайди.
Тушиб йўлларга,
Оламда ҳис этиб қанча кўп ҳасрат —

Деҳқон қўлларига — ўша қўлларга,
Биз ташаккур айтдик,
қўйиб муҳаббат.

Оламга дон берган,
Берган гул ва нон —
Меҳнаткаш қўлларки,
дағал ва қадоқ —
Бизга ўргатишди бўлмоқни инсон,
Истикбол қўшиғин
қўйлашни муштоқ.

* * *

Тун яланг йўл олиб, ана, Нил сари,
Нил узра беозор юзиб турибди.
Болалар,
Йигитлар,
Чоллар сингари —
Нилнинг оғушида сузиб юрибди.
Мен сувга тикилиб,
кечмиш ҳаётга
Гўё ташлагандек бўламан назар.
Менинг кўз ўнгимда,
юксалиб ётган
Муқаддас эҳромлар
Чир-чир айланар.
Менинг юрагим ҳам ибодатхона,
Унда сен худосан.
Ҳайқираман: кел!
Сенга мен шунчалар сиғинган онда,
Наҳотки, сен мени —
баҳорий бир ел,
Бир чақмоқ,
бир дамлик
Емғирдек сийлаб,
Дарҳол ўтиб кетдинг;

Жарга ташладинг.
Қалбимдаги ўтни, энди ой-йиллаб —
Учиролмас менинг тўккан ёшларим.
Кундан кун, аксинча, қалбимдаги ўт —
Аланга олмоқда.
Алам ёнғини —
Мени куйдирмоқда.
Мен ётган тобут —
Сенинг ҳузурингга элтмоқда мени.

* * *

Булутлар ичида
Беркинганда ой —
Йўқ, сен ёритасан
 менинг йўлимни.
Муҳаббат ўлимдан
 асраб ҳойнаҳой
Бардош ва матонат
Тутар қўлимни.

* * *

Мен аниқ сезаман,
Тун ёйиб қулоч —
Чулғар аста-аста
Бутун оламини.
У шундай бир мутлоқ ҳокимдирки,
 оч,
Аёвсиз еб ташлар
Баъзан одамини.
Аmmo унинг ҳукми
 бормас узоққа;
Тонг азалдан унинг
 ўрнини олган.
Тонг келгач,

Сочлари беланиб оққа,
У қулай бошлайди,
Кетгандек ҳолдан.
Тонг баҳодир янглиғ
Урнидан туриб,
Осмонга қуёшни сурганида Шарқ —
У Нил соҳилида тентираб юриб,
Ўзни ўзи этар
Тўлқинларда ғарқ.
Қудратли, буюк Нил!
Хас каби сурди —
Қанча замонларни,
уриб гирдибод.

Ёлғиз унинг ўзи —
Менинг дил дардим,
Муҳаббатим каби —
Қолди барҳаёт!

Менинг муҳаббатим,
Дилбар ёримга
Чексиз муҳаббатим —
жисмимдаги жон.

Руҳ бериб оламда
Қасбу коримга,
Мени офатлардан
сақлайди омон.
У мени қучганга, айлайди парвоз,
Иккимиз туямиз борлиқда оҳанг.
Икков тўлқинларда
сузиб нағмасоз,

Қуёш нур сепад:
Бизга олтин ранг.

Биламан,
Етканча ҳаётим шоми,
Оёқ узилмоқда гунба-кун ердан.
Оҳ, Фатин!
Илоҳам!
Умрим инъоми!
Кетсам —
сени излай, айтгил, қаердан?

* * *

Қора булутларнинг
Қора қаноти —
Кунба-кун тутмоқда моҳим юзини.
Тун менга кафандир.
Унинг бор қасди,
Устимга отмоқда
энди ўзини.

* * *

Тун бўйи келмоқда
Қора бир ёмғир
Менга охиратдан бергандек хабар.
Қалбимда ҳасратим тундан ҳам оғир,
У ҳам тун сингари теграмда кезар.
Теграмда айланиб гирдобдек телба,
Тундек тортаётир қаърига мени.
Сен ҳам ҳозирлик кўр, дегандек, йўлга,
Иккиси эзмоқда менинг қалбимни.

* * *

Оҳ, жоним, иккимиз айрилдик нечун?
Мендек энди қолиб оламда якка —

Қалбим, аёз кетиб, кечганича тун,
Қалбим, ўз-ўзидан бўлганича хун —
Қийналиб чиқмоқда осмон-фалакка.

* * *

Қизим, эрка қизим —
Кичкинтой Ҳинду!
Балки, сен англарсан

менинг дардимни.

Мен дoston ёзаркан,
Кўнглим синди-ю,
Тўқдим кўз ёш каби

ҳар бир сатримни.

Мен ҳар бир сатримга
Қалбдан қон қуйиб,
Умрим-нафасимдан

бахш этдим садо.

Оҳ, қара, жон қизим,
Дам сайин куйиб —

Отанг бир шам каби бўлмоқда адо.

МУНДАРИЖА

Виждон овози

Орзу қуши	5
Инсон	6
Эрк қасидаси	8
Москва ҳақида қўшиқ	11
Ёзилмаган дoston муқаддимаси	15
Ҳаёт севинчи	20
Уртоқ Лучо, зафар сеники	22
Тошкентга изҳори муҳаббат	27
Йўл	28
Денгиз	29
Бўронга	30
Виждон овози	31
Орзулар дунёси	32
XX аср қароқчилари	33

Менинг Ватаним

Қасоскор валлаMAT	41
Ҳижрат	46
Тонг қўшиғи	49
Султон лашкарлари	50
Ватандан йироқда	52
Менинг Ватаним	53
Нидо	54
Қасам	55
Ҳасрат	58
Сена соҳилида баҳор	61
Тушкунлик	64
Мен рад этаман	65
Кўнгил дарди	67
Сен менинг маъбудам	70
Рубойлар	72

Муҳаббат

«Сен қалбимни олдинг сарвиноз»	77
Сен ва мен	78
Тарона	81
«Учирдинг сен менинг шамимни»	84
Сендан олисда	85
«Сен куйсан. Бошимда янграган»	86
Сенинг кўзларинг	87
Севги достони	88

На узбекском языке

Абдурахман ал-Хамиси

ПЕЧАЛЬ СЕРДЦА

Стихи

Редактор *М. Бобоев*
Рассом *Б. Хайбуллин*
Расмлар редактори *А. Боброва*
Техн. редактори *Е. Потапова*
Корректор *О. Турдибекова*

№ 1359

Босмахонага берилди 26. 02. 79. Босишга рухсат этилди 17. 11. 79. Формати 70×90¹/₃₂. Босмахона қоғози № 1 адабий гарнитура. Юқори босма. Шартли босма л. 4,09. Нашр л. 3,73+0,02 вк. Тиражи 5000. Заказ № 249. Баҳоси 80 т.

Гафур Фулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти. Тошкент, 700129. Навоий кўчаси 30.

Ўзбекистон ССР Нашриётлар полиграфия ва китоб савдоси ишлари Давлат комитетининг «Матбуот» полиграфия ишлаб чиқариш бирлашмасининг 2 босмахонаси, Янгийўл, Самарқанд кўчаси, 44.